

**VOORONTWERP VAN DECREET TOT WIJZIGING VAN HET LOKAAL EN
PROVINCIAAL KIESDECREET VAN 8 JULI 2011, HET DIGITAAL KIESDECREET VAN
25 MEI 2012 EN HET DECREET VAN 22 DECEMBER 2017 OVER HET LOKAAL
BESTUUR**

Samenvatting

Dit voorontwerp van decreet wijzigt de volgende decreten:

- het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011;
- het Digitaal Kiesdecreet van 25 mei 2012;
- het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur.

Inhoudelijk legt dit voorontwerp van decreet de juridische basis voor de organisatie van de volgende lokale en provinciale verkiezingen en wijzigt het enkele bepalingen voor de installatie van de lokale bestuursorganen na die verkiezingen:

1. het laat toe dat een aantal fases in het verkiezingsproces verloopt met gebruik van digitale toepassingen (de indiening van de voordrachtsakten van kandidaten, de aangiften van de verkiezingsuitgaven);
2. het werkt tekortkomingen weg die bij de vorige verkiezingen aan het licht kwamen;
3. het verhoogt de transparantie met betrekking tot de verkiezingsuitgaven;
4. het versoepelt de regelgeving over de toegelaten campagnemiddelen;
5. het regelt de vaststelling van de kiezerslijsten op basis van een centrale, authentieke gegevensbron;
6. het regelt een afwijking voor de vermelding van de achternaam van kandidaten op het stembiljet;
7. het voorziet in een telling van de stembiljetten per geografisch deelgebied;
8. in het geval van een samenvoeging van gemeenten regelt het de mogelijkheid om binnen één kieskring te stemmen met stemcomputers en met potlood en papier;
9. het brengt aanpassingen aan die nodig zijn om de kiesregelgeving conform te maken met de algemene verordening gegevensbescherming;
10. het voorziet in het recht voor kiezers om te weigeren om in te gaan op een oproeping om in een stem- of telbureau te zetelen, als zij al twee keer gezeteld hebben;
11. het actualiseert de regelgeving over het college van deskundigen van het Vlaams Parlement;
12. het voorziet in de verplichting om na de verkiezing en tijdens de bestuursperiode een modelakte te gebruiken voor de voordracht van mandaten;
13. het voorziet in een aantal bepalingen specifiek voor de installatie van de bestuursorganen van een nieuw district.

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering

1. De Beleids- en begrotingstoelichting begrotingsopmaak 2023 Binnenlands Bestuur vermeldt de volgende operationele doelstelling:

OD 3.1 We moderniseren de regels van de lokale democratie

Op 18 februari 2022 heeft de Vlaamse Regering een visienota betreffende de voorbereiding van de gemeente- en provincieraadsverkiezingen van 2024 goedgekeurd, waarmee een aantal principiële beslissingen genomen werd. Een voorontwerp van decreet, dat deze beslissingen in regelgeving omzet, zou in oktober 2022 moeten voorgelegd worden aan de Vlaamse Regering, waarna de nodige adviezen kunnen worden gevraagd. In 2023 zal, na de adviesfase, het ontwerp opnieuw aan de Vlaamse Regering worden voorgelegd voor definitieve goedkeuring, waarna het kan voorgelegd worden aan het Vlaams Parlement voor bespreking en stemming, uiterlijk in oktober 2023.

2. Dit ontwerp van decreet tot wijziging van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011, het Digitaal Kiesdecreet van 25 mei 2012 en het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur is gebaseerd op de verbeteringsuggesties die in het "evaluatierapport gemeente- en provincieraadsverkiezingen 14 oktober 2018" werden geformuleerd, en op de principiële beslissingen van de Vlaamse Regering van 18 februari 2022. Het legt de juridische basis voor de organisatie van de lokale en provinciale verkiezingen op 13 oktober 2024. Tevens wijzigt het enkele bepalingen voor de installatie van de lokale bestuursorganen na die verkiezingen

3. Alle bovenvermelde wijzigingen worden uiteraard bij voorkeur op een geïntegreerde wijze in de kieswetgeving aangebracht, ten laatste in oktober 2023, zodat deze, met inbegrip van de uitvoeringsbesluiten, minstens één jaar voor de verkiezingen klaar is en daarna niet meer moet veranderd worden. Vanuit democratisch oogpunt is het immers essentieel dat de spelregels voor de verkiezingen tijdig vastliggen. Dat bevordert ook een tijdige communicatie naar alle belanghebbenden en naar alle betrokken actoren. De Vlaamse Regering wenst bijgevolg dat de verbeterde juridische basis om de lokale en provinciale verkiezingen op 13 oktober 2024 te organiseren en nadien de lokale bestuursorganen te installeren, zo snel mogelijk gelegd wordt en dat dit ontwerp van decreet in de eerste helft van 2023 aan het Vlaams Parlement ter bespreking wordt voorgelegd.

B. Inhoud

Om het geheel overzichtelijk te houden, wordt bij elke rubriek aangegeven welke artikelen uit het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet (LPKD), het Digitaal Kiesdecreet (DKD) of het decreet over het lokaal bestuur (DLB) in functie van die rubriek gewijzigd worden.

1. Transparantie met betrekking tot de verkiezingsuitgaven

4. De maximumbudgetten die de kandidatenlijsten en de kandidaten tijdens de sperperiode mogen uitgeven, worden berekend op basis van de aantallen kiezers in de betreffende kieskring, en deze aantallen zijn pas bekend in de tweede helft van augustus van het verkiezingsjaar, wanneer de kiezerslijsten beschikbaar zijn. De

maximumbudgetten worden dus pas bekend naar het einde van augustus toe, wanneer de sperperiode al bijna twee maanden loopt. Om tijdig duidelijkheid te kunnen verschaffen aan de lijsten en kandidaten, bepaalt dit ontwerp van decreet dat de bedragen berekend worden op basis van een 'voorlopige kiezerslijst' die de toestand weergeeft op 1 mei van het verkiezingsjaar. Op die manier kunnen de maximumbedragen goed op tijd worden berekend en bekendgemaakt. Die 'voorlopige kiezerslijst' zal slechts in beperkte mate verschillen van de definitieve kiezerslijst, die de toestand op 1 augustus van het verkiezingsjaar weergeeft, een tijdsverschil van 3 maanden dus. De afwijking van de berekening zoals die volgens de huidige regelgeving gebeurt (op basis van de kiezerslijst op 1 augustus), zal bijgevolg miniem zijn (art. 191 en 192 LPKD, art. 352 DLB).

Deze regeling is alleen mogelijk voor de gewone verkiezingen en voor de buitengewone verkiezingen die op dezelfde datum plaatshebben. Voor buitengewone verkiezingen die plaatshebben op een andere datum dan de gewone, worden de maximumbudgetten nog altijd berekend op basis van de kiezerslijst, vastgesteld door het college van burgemeester en schepenen (art. 219 LPKD).

2. Versoepeling van de verboden campagnemiddelen

5. De huidige kiesregelgeving legt vooral beperkingen op aan de traditionele manieren van propagandavoering, terwijl deze totaal voorbijgestreefd zijn door de technologische middelen waarover men vandaag beschikt om campagne te voeren, dikwijls aan een heel lage kostprijs. Met dit ontwerp van decreet worden de bestaande beperkingen aan de verkiezingspropaganda opgeheven, met uitzondering van het uitdelen of verkopen van geschenken en gadgets, en het voeren van commerciële telefooncampagnes, die verboden campagnemiddelen blijven (art. 194 LPKD).

Enkele bepalingen over het voeren van de verkiezingscampagne worden aangepast aan het gebruik van allerhande toepassingen op het internet, dat nu een courant informatiekanal geworden is voor de campagnevoering:

- wanneer een kandidaat of een lijst een derde, die ongevraagd campagne voor hen voert, wil aanmanen om daarmee te stoppen, bepaalt dit ontwerp van decreet dat die aanmaning kan aangetoond worden met alle middelen, in plaats van alleen met een aangetekende brief. Wanneer het gaat om een anonieme derde die campagne voert op het internet, kan men hem immers geen aangetekende brief sturen (art. 193, §2 LPKD);
- het ontwerp van decreet schaft een uitzonderingsregel af die de wijziging van bestaande websites voor ogen heeft, maar die voorbijgestreefd is door de opkomst van de sociale media en daardoor interpretatieproblemen veroorzaakt (art. 193, §3 LPKD).

3. Digitale processen

3.1. Het college van deskundigen (art. 12 DKD)

6. Het college van deskundigen van het Vlaams Parlement, dat belast is met het toezicht op de goede werking en de integriteit van de digitale processen bij de verkiezingen en op de procedures voor de aanmaak en het gebruik van de apparatuur, de software en de gegevensdragers, wordt een verplicht samen te stellen orgaan, bestaande uit minstens vier effectieve leden, in plaats van twee effectieve en twee plaatsvervangende leden. In zijn verslag kan het college ook aanbevelingen opnemen in verband met juridische aangelegenheden. Om die reden moet één van de vier leden houder zijn van een diploma van licentiaat of master in de rechten. Zij krijgen op de verkiezingsdag ook toegang tot de stemlokalen.

3.2. Verplichte digitale indiening van de voordrachtsakten (art. 68, 70, 83, 84, 85, 88, 89, 91, 92 en 114 LPKD, art. 352 DLB)

7. De bovenvermelde visienota vermeldt de principiële beslissing om de voordrachtsakten van kandidaten verplicht op digitale wijze te laten indienen, en niet meer op papier, zoals tot nu het geval was.

Hiertoe wijzigt het ontwerp van decreet de bepalingen in het Kiesdecreet die de procedure voor de indiening van de voordrachtsakte regelen. Om de regelgeving digitaalvriendelijk te maken, wordt de concrete procedure niet meer geregeld in het Kiesdecreet, maar wordt bepaald dat de Vlaamse Regering de wijze van indiening en de periode waarin dat kan gebeuren, en door wie, zal regelen. Op die manier kan op een meer soepele manier het gebruik van digitale toepassingen geregeld worden, dan wanneer dat decretaal gebeurt. Alleen het einde van de termijn om de voordrachtsakten in te dienen, wordt decretaal bepaald.

De regeling van de inzage in de ingediende voordrachtsakten blijft ongewijzigd: dat kan nog steeds ter plaatse, waar de voorzitter van het hoofdbureau zitting houdt, op dezelfde tijdstippen als nu. De procedure voor het indienen en behandelen van bezwaarschriften blijft eveneens ongewijzigd.

3.3. Digitale indiening van de aangiften van de verkiezingsuitgaven (art. 196 en 197 LPKD)

8. Deze wijziging is gebaseerd op de resolutie 1903¹ van 24 april 2019 van het Vlaams Parlement, waarin de Vlaamse Regering verzocht wordt een onderzoek te voeren naar:

- de ontwikkeling van een softwaretoepassing voor een volledige digitale aangifte van de verkiezingsuitgaven en de herkomst van de geldmiddelen;
- het wegnemen van wettelijke of decretale obstakels (Vlaams en federaal) voor de digitale aangifte;
- de vereenvoudiging van deze aangiften.

Inmiddels heeft het Agentschap Binnenlands Bestuur een project opgestart om de digitale indiening van de aangiften van de verkiezingsuitgaven van lijsten en kandidaten mogelijk te maken. De aangifte van de verkiezingsuitgaven van de politieke partijen wordt niet gedigitaliseerd, omdat de regelgeving hierover veel complexer is, wat het digitaliseringsproject ook veel complexer zou maken, terwijl het slechts nodig zou zijn voor een klein aantal aangiften (op dit ogenblik zijn er in Vlaanderen 7 politieke partijen, volgens de definitie in artikel 61 LPKD).

Voor dit project is momenteel een overheidsopdracht uitgeschreven.

Van de geplande digitalisering wordt gebruik gemaakt om het proces van de indiening van de aangiften van de verkiezingsuitgaven te vereenvoudigen. Concreet bepaalt het ontwerp van decreet dat de aangiften van de lijsten en kandidaten niet meer bij de voorzitters van de rechtbanken van eerste aanleg worden ingediend, maar bij de Raad voor Verkiezingsbetwistingen. Deze instantie staat nu reeds in voor de controle op de aangiften van de verkiezingsuitgaven en beschikt over voldoende waarborgen inzake onafhankelijkheid en betrouwbaarheid om de aangiften ook in ontvangst te nemen en te bewaren.

Voor de beoordeling van bezwaren tegen de verkiezingsuitgaven zal de Raad voor Verkiezingsbetwistingen zo de aangiften zelf ter beschikking hebben, en moet hij die niet langer opvragen bij de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg.

Ook hier bepaalt het ontwerp van decreet dat de Vlaamse Regering de wijze van indiening van de aangiften en van de inzage zal regelen, om de regelgeving

---

¹ Resolutie betreffende de vereenvoudiging en digitalisering van de aangifte van de verkiezingsuitgaven voor de gemeente- en provincieraadsverkiezingen
<https://www.vlaamsparlement.be/nl/parlementaire-documenten/parlementaire-initiatieven/1316995>

digitaalvriendelijk te maken. Op die manier kan op een meer soepele manier het gebruik van digitale toepassingen geregeld worden, dan wanneer dat decretaal gebeurt.

4. Centrale kiezerslijsten (art. 16 LPKD)

9. Om de kiezerslijsten vast te stellen, doet de FOD Binnenlandse Zaken een extractie uit het Rijksregister en stelt hij die ter beschikking van de gemeenten, want volgens alle kieswetgevingen in België is het opmaken van de kiezerslijst de bevoegdheid van het college van burgemeester en schepenen. De extractie uit het Rijksregister geeft de status weer op 1 augustus van het verkiezingsjaar, maar omdat meestal nog overlijdens en aangiften van adreswijzigingen van kort voor 1 augustus moeten verwerkt worden, gebeurt de feitelijke extractie een paar weken later.

Het ontwerp van decreet bepaalt dat de federale overheidsdienst voor het Rijksregister voor elke verkiezing op vraag van de Vlaamse overheid één extractie maakt voor alle Vlaamse gemeenten samen. De huidige decretale bepaling waarmee het college van burgemeester en schepenen de bevoegdheid krijgt om de kiezerslijst op te maken, dateert immers van vóór de totstandkoming van het Rijksregister, toen de gemeenten hun plaatselijke bevolkingsregisters moesten consulteren voor het samenstellen van de kiezerslijst. Thans zijn alle bevolkingsregisters echter digitaal en vormen zij het Rijksregister.

Na de extractie krijgt elke gemeente een rechtstreekse en beveiligde toegang tot het extractiebestand. Vanaf dat moment blijft het college van burgemeester en schepenen volledig bevoegd voor de verdere bewerking (zoals de indeling in stemafdelingen) van de kiezerslijst.

Deze werkwijze is een logische stap die volgt uit de digitalisering van de gegevensbestanden van het Rijksregister.

5. Achternaam van de kandidaten op het stembiljet (art. 71, 84 en 100 LPKD)

10. Behalve wat betreft de toevoeging van de achternaam van de partner (huwelijkspartner of partner waarmee men wettelijk samenwoont) laat de regelgeving geen afwijking toe op de vermelding van de achternaam op het stembiljet. In bepaalde omstandigheden kan echter wel een strikt afgebakende afwijking toegelaten worden. Het ontwerp van decreet bevat de toelating van een strikt afgebakende afwijking, namelijk alleen voor kandidaten wiens achternaam samengesteld is uit afzonderlijke namen, en alleen door een of meer van die namen weg te laten. Kandidaten wiens volledige officiële achternaam samengesteld is uit twee of meer namen, waarvan zij er in de praktijk slechts één als achternaam gebruiken, zijn bij het brede publiek alleen bekend met die ene achternaam, waardoor de kiezer in verwarring kan worden gebracht als de kandidaat op het stembiljet vermeld wordt met zijn volledige officiële achternaam en waardoor de kandidaat dus minder herkenbaar wordt voor de kiezer. Daarom is het wenselijk dat een kandidaat de mogelijkheid krijgt om op het stembiljet vermeld te worden met slechts een deel van zijn achternaam, als dat deel ook doorgaans als enige gebruikt wordt. Dat mag er echter niet toe leiden dat kandidaten allerlei andere wijzigingen aanbrengen aan hun achternaam, of om hem zelfs volledig te vervangen, omdat men nu eenmaal met een bepaalde naam, bijnaam of artiestennaam in de gemeente of bij het brede publiek bekend staat.

6. Correcties aanbrengen en hiaten opvullen

11. De organisatie van verkiezingen is een complexe zaak. Er zijn heel wat actoren rechtstreeks en onrechtstreeks bij betrokken. Zij hebben behoefte aan doorzichtige regels en informatie. Dat blijkt duidelijk uit het aantal unieke bezoekers van de website www.vlaanderenkiest.be en het aantal vragen dat het agentschap ontving bij de verkiezingen van 14 oktober 2018. Het is een doorlopende uitdaging om het aantal

actoren en het aantal processen zoveel mogelijk te beperken, zodat ook de complexiteit van de verkiezingsorganisatie vermindert.

Het wijzigingsdecreet van 30 juni 2017 heeft de kiesregelgeving al sterk vereenvoudigd. Toch bleven nog enkele hiaten in de regelgeving onopgemerkt of werden ze pas tijdens de aanloop naar de verkiezingen van 2018 gesignaleerd. Dit ontwerp van decreet bevat een aantal bepalingen die deze hiaten opvullen:

- een aanpassing van de bepalingen inzake schorsing van het kiesrecht aan de nieuwe wetgeving in het Algemeen Kieswetboek (art. 15, §2 LPKD);
- de bekendmaking van de mogelijkheid tot inzage in de kiezerslijst gebeurt via de webtoepassing van de gemeente en via een fysieke gegevensdrager, zoals het infoblad of een aanplakbrief (momenteel moet dit nog verplicht met een aanplakbrief gebeuren); hetzelfde geldt voor de bekendmaking van het proces-verbaal van een 'verkiezing zonder strijd' (art. 19 en 81 LPKD);
- de leden van het provinciedistrictshoofdbureau moeten de Belgische nationaliteit bezitten, want alleen die kiezers hebben ook stemrecht voor de provincieraadsverkiezing (art. 40 LPKD);
- namen van de getuigen voor stem- en telbureaus kunnen ingediend worden door de lijsttrekker of door zijn gemandateerde (dat moet dus niet noodzakelijk de persoon zijn die de voordrachtsakte heeft ingediend). In navolging van het wetsontwerp houdende diverse wijzigingen inzake verkiezingen, goedgekeurd door de federale ministerraad op 8 juli 2022, worden de namen van de getuigen ingediend op de twaalfde dag voor de verkiezing.

Uit de ervaringen van de terreinactoren blijkt dat de huidige timing (5 dagen vóór de verkiezing) zeer kort is, wetende dat de informatie betreffende de aanwijzingen daarna nog naar de betrokken actoren moet worden doorgestuurd. Door deze indiening een week te vervroegen, zullen de voorzitters van de hoofdbureaus deze taak nauwkeuriger kunnen beheren (art. 68, 114 en 116 LPKD);

- lijsten die deelnemen aan de provincieraadsverkiezingen, kunnen de namen van de getuigen in de stembureaus en in de telbureaus die de stemmen voor de provincieraadsverkiezing tellen, indienen bij de voorzitter van het provinciedistrictshoofdbureau (nu kan dat alleen bij de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau, wat betekent dat de indiener van die lijst zich tot de voorzitters van alle gemeentelijke hoofdbureaus van zijn provinciedistrict zou moeten wenden) (art. 84, 118 en 119 LPKD);
- om de controle te verhogen op het uitoefenen van meer dan 1 volmacht door misbruik te maken van duplicaten van uitnodigingsbrieven, wordt bepaald dat het stembureau na de stemming een lijst opstelt met de kiezers die een volmacht hebben uitgeoefend; die lijst wordt via het telbureau (in geval van stemming op papier) en het gemeentelijk hoofdbureau uiteindelijk aan de provinciegouverneur bezorgd (art. 143 en 145 LPKD, art. 23, §2 DKD);
- het gebruik van harmonica-enveloppen wordt vervangen door verzegelbare verpakkingen (harmonica-enveloppen zijn voorbijgestreefd en moeilijk te hanteren, en er bestaan nu andere verpakkingen die eveneens verzegelbaar zijn en bovendien gemakkelijk te gebruiken en milieuvriendelijk) (art. 142, 145, 149 en 155 LPKD);
- een afwezige voorzitter van een telbureau wordt vervangen door een voorzitter die als plaatsvervanger door de vrederechter is aangewezen (dit betreft een vergetelheid bij de decreetwijziging van 30 juni 2017, waarin bepaald werd dat de vrederechter voor de telbureaus een aantal plaatsvervangende voorzitters kan aanwijzen die als reserve dienen) (art. 151 LPKD);
- correctie van de stukken die aan de provinciegouverneur moeten bezorgd worden (de kiesregelgeving somt een aantal stukken op die de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau na de verkiezing aan de provinciegouverneur moet bezorgen, maar sommige daarvan zijn overbodig geworden) (art. 172 en 187 LPKD, art. 23 en 26 DKD);
- correcties van foute verwijzingen naar andere artikelen (art. 100, 199, 201/1 en 218 LPKD);

- wegwerking van enkele juridisch-technische anomalieën (verouderde bepalingen die nog verwijzen naar de vroegere manier van indienen van de voordrachtsakten) (art. 85, 88 en 89 LPKD);
- de stembiljetten zullen uiterlijk op de dag van de verkiezingen aan het stembureau bezorgd worden, en niet meer uiterlijk de dag ervoor. Het is in de praktijk niet altijd mogelijk om dat op de dag voor de verkiezing te doen (artikel 122);
- uitbreiding van de term 'kiezers met een lichamelijke beperking' (om zich bij de stemming te laten bijstaan door iemand naar eigen keuze) naar kiezers met een handicap, volgens de definitie in het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (art. 137 en 138 LPKD);
- het wordt mogelijk gemaakt dat de stembiljetten kunnen gebruikt worden voor wetenschappelijk onderzoek, onder de voorwaarden, vastgesteld door de Vlaamse Regering (art. 173 LPKD);
- correctie van een vergetelheid bij het decreet van 16 juli 2021 wat betreft versterking van de lokale democratie, in verband met het bezorgen van een exemplaar van de voordrachtsakte van een kartellijst aan de algemeen directeur, in het geval van samenvoeging van gemeenten (art. 352 en 353 DLB);

7. Telling van de stemresultaten per geografisch deelgebied (art. 23, 43, 171 en 186 LPKD, art. 22 DKD)

12. Het ontwerp van decreet houdt een nieuwe manier van toewijzing van de stembureaus aan de telbureaus in. De voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau wijst niet langer bij loting de stembureaus aan waarvan de stembiljetten door elk telbureau onderzocht worden. In plaats daarvan zal het college van burgemeester en schepenen die toewijzing doen. Het college moet daarbij voor elk telbureau stembureaus aanwijzen waarvan de stemafdelingen geografisch aan elkaar grenzen. Als dat niet mogelijk is, dan kan het college daar wel van afwijken met een gemotiveerde beslissing. Het college moet daarom ook de stemafdelingen indelen op geografische basis. Op die manier kunnen de stemresultaten per geografisch deelgebied bekendgemaakt worden, wat een beleidsmatig voordeel kan betekenen.

Normaliter worden er 3 stembureaus aan een telbureau toegewezen (2 als het aantal stembureaus niet deelbaar is door 3). Door 3 (of soms 2) stembureaus aan een telbureau toe te wijzen, mag verwacht worden dat een minimumaantal van 500 kiezers per telbureau zal bereikt worden, zodat het geheim van de stemming gewaarborgd blijft. In de gemeenten waar digitaal gestemd wordt, wordt mogelijk gemaakt dat de stemresultaten per stembureau bekendgemaakt worden. Om het geheim van de stemming te waarborgen, wordt voorgesteld om de stemresultaten van een stembureau alleen bekend te maken als er een minimum van 500 kiezers bij dat stembureau zijn stem heeft uitgebracht. Als minder dan 500 kiezers bij een stembureau hun stem hebben uitgebracht, dan worden de stemresultaten daarvan niet apart bekendgemaakt, maar samengeteld met de stemgegevens van een stembureau van eenzelfde deelgebied.

8. Samenvoeging van gemeenten

13. De kiesregelgeving is momenteel zo geconcipieerd dat binnen 1 gemeente ofwel digitaal, ofwel op papier gestemd wordt. Momenteel zijn er echter samenvoegingen gepland van een gemeente waar digitaal gestemd wordt, met een gemeente waarin de verkiezing met stemming op papier gebeurt. Het is praktisch onhaalbaar om die gemeenten waar tot nu op papier gestemd wordt, nog uit te rusten met stemcomputers. Het ontwerp van decreet bevat bijgevolg een wijziging aan artikel 352 van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur, om mogelijk te maken dat bij de verkiezing van de eerste gemeenteraad van een nieuwe gemeente, binnen die kieskring in de ene gemeente op papier gestemd wordt, en in de andere met stemcomputers (art. 352 DLB).

Er is ook een samenvoeging gepland van een gemeente met een stad die ingedeeld is in stadsdistricten. Het grondgebied van die gemeente zal in de nieuwe stad die na de samenvoeging van start gaat, een nieuw stadsdistrict vormen. De verkiezing van de eerste districtsraad van dat nieuwe stadsdistrict is een buitengewone verkiezing, waarvoor een aantal regelende bepalingen worden opgenomen (art. 218 LPKD).

9. Aanpassingen in functie van andere wetgeving

14. Het ontwerp van decreet bevat wijzigingen om de kiesregelgeving conform te maken aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming. Hiermee wordt gevolg gegeven aan de aanbeveling van de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens in haar advies nr. 2020/34 van 8 september 2020 betreffende het voorontwerp van decreet tot wijziging van diverse decreten, wat betreft versterking van de lokale democratie (art. 2, 16, 19, 20, 21, 22, 26, 27, 29, 30, 31, 33, 34, 37, 38, 40, 44, 47, 50, 54, 71, 77, 114, 145, 149, 158, 172, 187, 196, 197, 200, 201/2 en 261 LPKD, art. 9, 11, 23 en 26 DKD).

Aangezien met dit laatste decreet de verplichting om te gaan stemmen werd afgeschaft, worden met het ontwerp van decreet ook de woorden 'oproeping' en 'oproepingsbrief' vervangen door resp. 'uitnodiging' en 'uitnodigingsbrief'. Het woord 'oproeping' suggereert immers nog steeds een zekere verplichting; ook de bepaling dat de kiezer verplicht wordt zijn stem opnieuw uit te brengen als de voorzitter van het stembureau zijn stembiljet onbruikbaar heeft gemaakt, omdat hij zijn stem op zijn opgevouwen stembiljet bekend maakt, wordt gewijzigd (art. 2, 52, 53, 54, 55, 117, 130, 135, 136, 137, 138 en 139 LPKD, art. 16 en 17 DKD).

De verplichting om in een minimaal aantal stemhokjes te voorzien, wordt eveneens opgeheven. De gemeenten bepalen autonoom hoeveel stemhokjes in de stemlokalen worden geplaatst (art. 123 LPKD en art. 10 DKD).

10. Samenstelling van de stem- en telbureaus (art. 47, 50 en 261, §2 LPKD)

15. Het ontwerp van decreet bevat een bepaling die aan bepaalde kiezers het recht geeft te weigeren om in te gaan op een oproep om te zetelen. Om dit recht te kunnen inroepen, heeft de kiezer twee mogelijkheden:

- ofwel zelf een bewijs voorleggen dat hij al twee keer in een stem- of telbureau gezeteld heeft;
- ofwel verwijzen naar het bevolkingsregister: vanaf de verkiezingen in 2024 (zowel de lokale en provinciale verkiezingen als de verkiezingen in mei of juni 2024 voor de Kamer, het Vlaams en Europees Parlement) zal in het bevolkingsregister geregistreerd worden hoeveel keer iemand gezeteld heeft in een stem- of telbureau. Met het oog daarop moeten de provincies, die de presentiegelden voor de leden van de stem- en telbureaus uitbetalen, de gegevens van die leden bezorgen aan de gemeenten, zodat die in het bevolkingsregister kunnen registreren hoeveel keer iemand gezeteld heeft; eenzelfde werkwijze wordt gevolgd door de federale overheid voor de verkiezingen die zij organiseert.

Kiezers die personeelslid zijn van de federale overheid, de gemeenschappen en de gewesten, provincies, gemeenten of openbare centra voor maatschappelijk welzijn zijn echter altijd uitgesloten van het recht om te weigeren.

11. Vaststelling van model van akte van voordracht en opvolging (art. 7, 43, 45, 49, 58, 90, 92, 95, 123, 354/1, 524/1 en 524/2 DLB)

16. De Vlaamse decreetgever wil maximaal inzetten op een coalitievorming die gebaseerd is op de uitslag van de verkiezingen. Om die reden stelt de Vlaamse Regering de verschillende modelakten voor de voordracht van mandaten vast en verplicht zij het gebruik van deze akten. Door dit te doen en door de modellen pas op de dag van de

verkiezingen ter beschikking te stellen, wordt een einde gesteld aan bindende voorakkoorden die gesloten worden voor de uitslag van de verkiezingen gekend is. Van dergelijke bindende voorakkoorden was sprake wanneer tussen verschillende lijsten een akte werd opgesteld die voorafgaand aan de verkiezingsdag ondertekend werd door de kandidaten. De kandidaten die dergelijke handtekening hadden geplaatst en verkozen waren, waren gebonden door dit voorakkoord. Als zij nadien een andere akte ondertekenden, zouden zij geen uitvoerend mandaat meer kunnen opnemen of de gemeente vertegenwoordigen.

Door het gebruik van de modelakte te verplichten, zal de sanctie voor het plaatsen van een dubbele handtekening, zoals opgenomen in artikel 7, §2 DLB, enkel van toepassing zijn voor kandidaten die handtekeningen hebben geplaatst op meerdere modelakten. Als een raadslid een andere akte dan de door de Vlaamse Regering vastgestelde modelakte heeft ondertekend, bijvoorbeeld in het verlengde van een voorakkoord, leidt dit dus niet tot de genoemde sanctie. Er kan dus worden teruggekomen op een voorakkoord doordat het verplichte model pas op de dag van de verkiezingen ter beschikking wordt gesteld. Dit voornemen hangt samen met het initiatiefrecht, ingevoerd bij decreet van 16 juli 2021 ter versterking van de lokale democratie. Het is op basis van de verkiezingsuitslag dat onderhandeld kan worden voor de vorming van een nieuwe meerderheid.

12. Installatie van de bestuursorganen van een nieuw opgericht district (art. 119, 119/1, 120, 122, 123, 151 en 354 DLB)

18. Het ontwerp van decreet voorziet in een aantal bepalingen specifiek voor de installatie van de bestuursorganen van een nieuw district. Voor de installatie van deze bestuursorganen is op sommige vlakken een aangepaste regeling noodzakelijk, bijvoorbeeld omdat er op het moment van de installatie nog geen districtshuis, districtssecretaris of districtsraadsvoorzitter is.

C. Advies Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens

19. De Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens (VTC) heeft op 17 januari 2023 advies uitgebracht over dit voorontwerp van decreet (advies nr. 2023/005).

De VTC is van oordeel dat het voorontwerp voldoende waarborgen zou kunnen bieden wat de bescherming van de persoonsgegevens betreft, op voorwaarde dat daarin volgende elementen bijkomend worden geïmplementeerd:

- algemeen (luik 1 en 13 van het advies): verduidelijken wat de concrete rechtvaardigingsgrond is, eventueel in de Memorie van Toelichting;
- maximale bewaartermijnen bepalen voor de kiezerslijst (luik 2 van het advies);
- de verwerkingsverantwoordelijke voor de verwerking van de persoonsgegevens die de provinciegouverneur ontvangt, specificeren in het decreet en niet overlaten aan de Vlaamse Regering (luik 2 van het advies);
- voor het ter beschikking stellen van persoonsgegevens van kandidaten voor historisch onderzoek: de voorkeur voor het aanbieden van geanonimiseerde en in tweede orde gepseudonimiseerde gegevens verankeren in de wetgeving (luik 8 van het advies);
- wat betreft de aangifte van de gegevens van sponsors: rekening houden met het feit dat informatie over eenmansbedrijven e.d. ook persoonsgegevens kan vormen (luik 13 van het advies).

Naar aanleiding van dit advies werden volgende tekstwijzigingen aangebracht aan het voorontwerp van decreet:

- bij elke titel in het LPKD en het DKD waar sprake is van de verwerking van persoonsgegevens, wordt een bepaling ingevoegd waarmee de concrete rechtvaardigingsgrond voor die verwerking wordt aangegeven, met inbegrip van de rechtvaardigingsgrond van zwaarwegend algemeen belang, als het gaat over de verwerking van persoonsgegevens waaruit politieke opvattingen kunnen blijken; in de artikelsgewijze toelichting bij die artikelen wordt concreet uitgelegd waarom die rechtvaardigingsgrond ingeroepen wordt; waar de concrete verwerking beperkt is tot een hoofdstuk of een artikel, wordt de rechtvaardiging alleen ingevoegd voor dat hoofdstuk of artikel, in plaats van voor de gehele titel (artikel 4, 17, 21, 31, 42, 58 van het ontwerp van decreet en artikel 79, 80 en 82, voorheen resp. 78, 79 en 81 van het ontwerp van decreet);
- in het nieuwe derde lid van artikel 21 LPKD wordt het agentschap, bevoegd voor het Binnenlands Bestuur, rechtstreeks aangewezen als verwerkingsverantwoordelijke (artikel 7 van het ontwerp van decreet);
- in het nieuwe zesde lid van artikel 71 LPKD wordt bepaald dat een onderzoeksproject waarvoor de persoonsgegevens van kandidaten nodig zijn, een motivering moet bevatten waarom het onderzoek niet kan gebeuren aan de hand van geanonimiseerde (in eerste orde) of gepseudonimiseerde (in tweede orde) gegevens (artikel 31 van het ontwerp van decreet);
- in artikel 196, §1, derde lid, en in artikel 197, §1, derde lid, LPKD worden dezelfde vertrouwelijkheidseisen voor sponsoring ingeschreven als voor schenkingen (resp. artikel 71 en 72 van het ontwerp van decreet);
- er wordt een nieuw artikel 74 tussengevoegd waarmee in artikel 200 LPKD de vertrouwelijkheidseisen voor de registraties van schenkingen ook van toepassing worden voor die van sponsoring;
- in paragraaf 2 van het nieuwe artikel 201/2 LPKD wordt expliciet de concrete rechtvaardigingsgrond voor de verwerking van persoonsgegevens in titel 1 van deel 4 van het LPKD (Verkiezingsuitgaven) verduidelijkt (artikel 76, voorheen 75, van het ontwerp van decreet); tevens wordt in de toelichting bij dit artikel een bijkomende motivatie toegevoegd voor het gebruik van de rechtvaardigingsgrond van zwaarwegend algemeen belang, als het gaat over de verwerking van persoonsgegevens waaruit politieke opvattingen kunnen blijken.

Tevens wordt in de toelichting bij artikel 4 van het voorontwerp van decreet verduidelijkt dat de bewaartermijn voor de kiezerslijst, vermeld in artikel 16, §4, vijfde lid, LPKD, tegelijk een minimale en een maximale bewaartermijn betreft.

Met deze wijzigingen en aanvullingen wordt voldaan aan de opmerkingen in het advies van de VTC.

D. Advies Vlaamse Vereniging van Steden en Gemeenten

20. Op 18 januari 2023 heeft de raad van bestuur van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) een standpunt uitgebracht bij dit voorontwerp van decreet. Hieronder volgt een bespreking van de opmerkingen van de VVSG.

21. Digitaal indienen van kandidatenlijsten

De VVSG gaat akkoord met de digitalisering van dit deel van het kiesproces, met verwijzing naar de volgende aandachtspunten:

- de digitale toepassing moet gebruiksvriendelijk zijn en voldoende beveiligd;
- ze moet eventuele piekbelasting aankunnen;

- de indiening van de kandidatenlijsten zou meer gespreid in de tijd moeten worden;
- het is niet duidelijk welke flankerende maatregelen voor minder digitaalvaardige personen er precies zullen worden genomen;
- het is niet duidelijk welke bijlagen er precies bij de voordrachtsakten moeten gevoegd worden;
- het is niet duidelijkheid aan wie een eventueel verzoek moet worden gericht om de persoonsgegevens van kandidaten te verkrijgen voor historisch onderzoek.

De Vlaamse Regering kan bevestigen dat de digitale toepassing waarmee de kandidatenlijsten moeten worden ingediend, zal voldoen aan de vereiste normen inzake gebruiksvriendelijkheid en beveiliging. Er wordt bij de ontwikkeling van de toepassing rekening gehouden met een mogelijke piekbelasting en het zal mogelijk zijn om de periode waarin de voordrachtsakten van kandidaten kunnen worden ingediend, tot meerdere dagen uit te breiden en niet te beperken tot één zaterdag, zoals in 2018 nog het geval was.

Over de flankerende maatregelen voor mensen die minder digitaal vaardig zijn, werd al een voorstel gedaan in de visienota betreffende de voorbereiding van de lokale verkiezingen, goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 18 februari 2022. Het is de bedoeling dat dat voorstel zal opgenomen worden in het uitvoeringsbesluit van de Vlaamse Regering.

Bijlagen bij de voordrachtsakten die mogelijk op papier nog kunnen worden ingediend, kunnen bijvoorbeeld zijn: een akte van bekendheid, een getuigschrift van de nationale voorzitter van een politieke partij om een beschermde lijstnaam te mogen gebruiken, handtekeningen van ondersteunende kiezers die op papier verzameld zijn... Die bijlagen worden in de bestaande regelgeving al vermeld.

Het is gebruikelijk dat een verzoek om persoonsgegevens van verkiezingskandidaten te verkrijgen voor historisch onderzoek, gericht wordt aan de minister van Binnenlands Bestuur als bevoegd lid van de Vlaamse Regering. Het Agentschap Binnenlands Bestuur kan uiteraard de minister ondersteunen bij de beoordeling van het onderzoeksproject.

22. Maximumbedragen verkiezingsuitgaven eerder bekend

De VVSG gaat akkoord met dit voorstel, maar vindt in het voorontwerp niet meteen terug wie dan voor de extractie uit het Rijksregister instaat.

De Vlaamse Regering wijst erop dat zij de maximumbedragen moet bekendmaken, en dat zij logischerwijze dan ook aan de federale overheidsdienst Binnenlandse Zaken zal vragen om de extractie te doen, net zoals dat gebeurt voor de extractie op datum van 1 augustus van het verkiezingsjaar.

23. Digitaal indienen verantwoording verkiezingsuitgaven

De VVSG gaat akkoord met de digitalisering van dit deel van het kiesproces, met verwijzing naar dezelfde aandachtspunten als bij rubriek nr. 21 (over het digitaal indienen van de kandidatenlijsten), nl. over de digitale toepassing en de flankerende maatregelen, en met een vraag over de eventuele digitale inzagemogelijkheid in de aangiften.

De Vlaamse Regering kan bevestigen dat de digitale toepassing waarmee de aangiften van de verkiezingsuitgaven moeten worden ingediend, zal voldoen aan de vereiste normen inzake gebruiksvriendelijkheid en beveiliging. Er wordt bij de ontwikkeling van de toepassing rekening gehouden met een mogelijke piekbelasting.

Voor de flankerende maatregelen voor mensen die minder digitaal vaardig zijn, zullen in het uitvoeringsbesluit van de Vlaamse Regering dezelfde maatregelen opgenomen worden als voor de digitale indiening van de voordrachtsakten. Het gaat immers om dezelfde mensen.

De voormelde visienota van 18 februari 2022 vermeldt ook het voorstel om de inzage in de aangiften digitaal te laten verlopen. Het is de bedoeling dat ook dat voorstel zal opgenomen worden in het uitvoeringsbesluit van de Vlaamse Regering.

24. Schrappen meeste verbodsbepalingen over campagnevoeren
De VVSG kan akkoord gaan met de schrapping van het verbod.

25. Centraal aanleveren kiezerslijsten
De VVSG sluit zich aan bij dit voorstel, op voorwaarde dat absoluut zeker is dat de extracties tijdig ter beschikking zijn voor de verdere voorbereiding van het kiesproces, en dat het digitale formaat van de extractie door de verschillende gemeentelijke IT-systemen gebruikt kan worden.

Wat dit betreft kan de Vlaamse Regering bevestigen dat er in de praktijk geen verschil zal zijn ten opzichte van de vorige verkiezingen.

26. Afwijking voor vermelding familienaam op stembiljet
De VVSG gaat akkoord met dit voorstel, op voorwaarde dat deze bepaling geen aanleiding kan geven tot problemen bij het digitaal indienen van de kandidatenlijsten.

De Vlaamse Regering kan bevestigen dat hiermee rekening zal worden gehouden bij de ontwikkeling van de digitale toepassing voor het indienen van de kandidatenlijsten.

27. Vastleggen door college van geografische deelgebieden verkiezingen en groepering deelgebieden voor telling en bekendmaking resultaten
De VVSG kan akkoord gaan met de voorgestelde werkwijze om te komen tot een fijnmaziger bekendmaking van de kiesresultaten. Ze vraagt wel garanties dat deze methode de organisatie van de verkiezingen en de afwikkeling achteraf niet nodeloos compliceert.

De Vlaamse Regering erkent dat voor een aantal gemeenten de indeling van de kiezers op basis van geografische deelgebieden een impact zal hebben, als zij de kiezers voorheen op een andere manier indeelden. De voorgestelde nieuwe regelgeving op dit vlak beperkt de impact echter tot een minimum.

28. Digitaal en op papier stemmen binnen één kieskring fusiegemeente
De VVSG betreurt dat van de voorgenomen fusies geen gebruik wordt gemaakt voor een verdere uitrol van het digitale stemmen, maar heeft begrip voor deze pragmatische aanpak. Ze wijst er wel op dat door die manier van aanpakken de fijnmazigheid van de beschikbaarheid van kiesresultaten kan verschillen per deel van de nieuwe fusiegemeente. Bovendien weten we uit onderzoek dat de kiesresultaten kunnen verschillen naargelang mensen digitaal of op papier stemmen: in een digitale gemeente is de opkomst lager, zijn er minder lijststemmen, wordt er meer voor slechts één kandidaat gestemd en zijn de stemmen meer geconcentreerd op de lijsttrekker en 'schermlijsttrekkers' en minder op de lijstduwer.

De Vlaamse Regering erkent dat het stemgedrag van kiezers kan verschillen naargelang zij digitaal of op papier stemmen. Dat blijkt ook uit het onderzoek dat het Agentschap Binnenlands Bestuur zelf uitvoerde over de lokale verkiezingen van 2018.

29. Recht om te weigeren om te zetelen in een stem- of telbureau
Het voorontwerp geeft bepaalde kiezers het recht te weigeren om te zetelen in een stem- of telbureau.

VVSG-standpunt

De VVSG kan akkoord gaan met de voorgestelde regeling, weliswaar met volgende aandachtspunten:

- De registratie van de gegevens in het bevolkingsregister zal extra (grotendeels manueel) werk vragen van de gemeenten. De bepaling in de nota aan de Vlaamse regering bij dit voorontwerp waarin gezegd wordt dat er geen negatieve weerslag zal zijn voor de lokale besturen, klopt dus niet.
- Het voorontwerp maakt niet duidelijk of de weigeringsmogelijkheid na twee deelnames aan een stem- of telbureau overdraagbaar is wanneer mensen verhuizen. Het gaat immers om een registratie in het gemeentelijke bevolkingsregister. De overdraagbaarheid kan alleen indien er een synchronisatie met de gegevens uit het Rijksregister gebeurt.
- In elk geval rekent de VVSG op een ondersteunende campagne door de Vlaamse overheid in de periode waarin de gemeenten de stem- en telbureaus moeten samenstellen. De kans is immers reëel dat, nu de opkomstplicht is afgeschaft, nog meer mensen vinden dat ze ook niet moeten zetelen, terwijl dat laatste (in principe) niet kan worden geweigerd.

De Vlaamse Regering erkent dat de registratie van de gegevens in het bevolkingsregister een extra taak betekent voor de gemeente, maar schat de weerslag hiervan toch zeer beperkt in.

De Vlaamse Regering zal bij de federale overheid erop aandringen ervoor te zorgen dat de gegevens overdraagbaar zullen zijn wanneer inwoners naar een andere gemeente verhuizen.

30. Verplicht gebruik modelakte

Tot nu toe bepaalde het decreet lokaal bestuur de elementen die op de akte van voordracht voor raadsvoorzitter, burgemeester, schepenen of voorzitter van het bijzonder comité moeten worden vermeld, maar een verplicht te gebruiken model hiervoor was er niet. Voortaan zal de Vlaamse regering wel een model voor de akten van voordracht opleggen, dat pas op de verkiezingsdag zelf ter beschikking zal worden gesteld. Op die manier wordt het onmogelijk om een voorakkoord vooraleer de kiesuitslag bekend is al te verankeren in een officieel, van de nodige handtekeningen voorzien, document.

VVSG-standpunt

De VVSG kan zich vinden in deze bepaling, maar vraagt om te voorzien in de mogelijkheid om de akte van voordracht digitaal in te dienen.

De Vlaamse Regering heeft die mogelijkheid onderzocht, maar concludeerde dat de digitalisering daarvan weinig of geen winst opleverde voor de gebruikers van een dergelijke toepassing. Bovendien zijn al veel digitaliseringsprojecten in uitvoering. De risico's die daarmee gepaard gaan, moeten beheersbaar blijven. In de toekomst kan die digitalisering opnieuw in overweging genomen worden.

31. Akte van opvolging voor de burgemeester

Het voorontwerp verduidelijkt dat de akte van opvolging ingediend moet worden drie dagen vóór de installatievergadering, bij het begin van de bestuursperiode dus.

VVSG-standpunt

De VVSG vindt de verduidelijking goed maar onvoldoende. Zo blijft het volgens de VVSG onduidelijk of een akte van opvolging ook mogelijk is na een collectieve constructieve motie van wantrouwen.

Met het decreet ter versterking van de lokale democratie is de semi-rechtstreekse verkiezing van de burgemeester ingeschreven. De decreetgever heeft voorzien in de mogelijkheid om de burgemeester te laten opvolgen via een akte van opvolging. De opvolging kan ten vroegste ingaan op 1 oktober van het vierde jaar van de bestuursperiode. Als men in een opvolger wil voorzien, moet de akte van opvolging aan het begin van de bestuursperiode worden ingediend, zijnde uiterlijk drie dagen voor de installatievergadering. Als er op dat moment geen akte van opvolging is ingediend, kan er gedurende de bestuursperiode geen akte van opvolging meer worden ingediend. Als er uiterlijk de derde dag voor de installatievergadering een akte van opvolging is ingediend, kan er gedurende de bestuursperiode een nieuwe akte van opvolging worden ingediend in de drie gevallen, die limitatief zijn opgesomd in artikel 58, §3 van het DLB. De aanneming van een collectieve motie van wantrouwen is niet opgenomen in deze limitatieve opsomming. De Vlaamse Regering heeft bij de totstandkoming van het decreet ter versterking van de lokale democratie reeds beslist dat een akte van opvolging niet mogelijk is na de aanneming van een collectieve motie van wantrouwen. Hierover bestaat geen onduidelijkheid.

32. Algemene ondersteuning

Dit voorontwerp van decreet bevat een aantal ingrijpende wijzigingen m.b.t. het kiesproces en de start van de nieuwe legislatuur. Die komen bovenop de al eerder doorgevoerde aanpassingen, zoals de afschaffing van de opkomstplicht, het schrappen van het gewicht van de lijststem, de opeenvolgende periodes met initiatiefrecht, de aanstelling van de burgemeester, enz. De VVSG roept de Vlaamse overheid op om vanaf begin 2024 te voorzien in een uitgebreide informatiecampagne richting de gemeenten, de politieke partijen, mogelijke kandidaten, burgers, media, enz., zodat iedereen tijdig en goed op de hoogte is van de mogelijke gevolgen. De VVSG is graag bereid hieraan haar medewerking te verlenen.

De Vlaamse Regering is zich bewust van de vele wijzigingen m.b.t. het kiesproces en de start van de nieuwe legislatuur. Zij zal zorgen dat hierover voldoende gecommuniceerd wordt in de aanloop naar de verkiezingen en naar de installatie van de nieuwe raden.

E. Advies Raad van State

Later aan te vullen

II. Toelichting bij de artikelen

Hoofdstuk 1. Inleidende bepaling

Artikel 1

Conform artikel 19, §1, tweede lid, van de bijzondere wet van '8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen (hierna BWHI genoemd) moet een ontwerp van decreet vermelden of er een gewest- of gemeenschapsaangelegenheid wordt geregeld. Het huidige ontwerp betreft een gewestaangelegenheid waarbij het Vlaamse Gewest bevoegd is op grond van artikel 6, §1, VIII, van de BWHI.

Hoofdstuk 2. Wijzigingen van het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011

Artikel 2 (2 LPKD)

Aangezien de kiezer niet meer verplicht is om te gaan stemmen, wordt het woord 'oproeping' gewijzigd in 'uitnodiging'. Het woord 'oproeping' suggereert immers nog steeds een zekere verplichting.

Daarnaast wordt een verkorte benaming gedefinieerd voor de Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG. Naar deze verordening zal in de kiesregelgeving meermaals verwezen worden.

Er wordt ook een verkorte benaming gedefinieerd voor het agentschap, opgericht bij het besluit van de Vlaamse Regering van 8 oktober 2005 tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap "Agentschap Binnenlands Bestuur". Naar dit agentschap wordt in de kiesregelgeving eveneens meermaals verwezen.

Artikel 3 (15, §2 LPKD)

Aangezien sinds 1 september 2014 de regelgeving over de onbekwaamverklaring gewijzigd is (artikel 492/1 van het Burgerlijk Wetboek) en sinds 23 mei 2016 de wet van 5 mei 2014 houdende de internering in werking getreden is, worden de verwijzingen naar de bepalingen in die federale wetgeving geactualiseerd.

Er wordt ook rekening gehouden met het wetsontwerp houdende diverse wijzigingen inzake verkiezingen, dat werd goedgekeurd door de federale ministerraad op 8 juli 2022, en waarmee in artikel 9 van de wet van 5 mei 2014 betreffende de internering een paragraaf wordt ingevoegd, luidende:

"§3. In de interneringsbeslissing kan de rechter de geïnterneerde persoon uitdrukkelijk onbekwaam verklaren om de politieke rechten bedoeld in artikel 8, tweede lid, van de Grondwet, uit te oefenen."

Volgens de huidige bepaling in het LPKD worden alle geïnterneerden sowieso geschorst van het kiesrecht, maar rekening houdend met de nieuwe paragraaf 3 in artikel 9 van de wet van 5 mei 2014 betreffende de internering, mogen alleen geïnterneerde personen die uitdrukkelijk onbekwaam verklaard zijn om hun politieke rechten uit te oefenen, geschorst worden.

Artikel 4 (16 LPKD)

Dit artikel bepaalt dat de federale overheidsdienst voor het Rijksregister voor elke verkiezing op vraag van de Vlaamse overheid één extractie maakt voor alle Vlaamse gemeenten samen, en die kiezerslijst ter beschikking stelt van de gemeenten, zodat de kiezerslijsten van alle Vlaamse gemeenten op hetzelfde tijdstip en met dezelfde parameters worden vastgesteld en aldus fouten worden vermeden.

Na de extractie krijgt elke gemeente een rechtstreekse en beveiligde toegang tot het extractiebestand. Vanaf dat moment blijft het college van burgemeester en schepenen volledig bevoegd voor de verdere bewerking (zoals de indeling in stemafdelingen) van de kiezerslijst.

Met het oog op de bescherming van persoonsgegevens zal het geslacht niet meer op de kiezerslijst vermeld worden.

Met het oog op de bescherming van de privacy van de kiezer, wordt de kiezerslijst die aan kandidaten ter beschikking gesteld wordt, niet ingedeeld in stemafdelingen.

De bewaartermijn van de kiezerslijst, vermeld in §4, vijfde lid, moet begrepen worden als een effectieve bewaartermijn, die zowel minimaal als maximaal is.

Aangezien de gegevens op de kiezerslijst van de kiesgerechtigde inwoners noodzakelijk zijn om de correcte authenticatie van de kiezers die zich aanmelden, door het stembureau mogelijk te maken, wordt in de nieuwe paragraaf 5 voor de rechtvaardigingsgrond verwezen naar de vervulling van een taak van algemeen belang, als vermeld in artikel 6, lid 1, e), van de algemene verordening gegevensbescherming (hierna: AVG).

Artikel 5 (19 LPKD)

Dit artikel regelt dat de mogelijkheid tot inzage in de kiezerslijst bekendgemaakt wordt via de webtoepassing van de gemeente en via een fysieke gegevensdrager, zoals het gemeentelijk infoblad of een aanplakbrief (momenteel moet dit nog verplicht met een aanplakbrief gebeuren).

Wat de bescherming van de persoonsgegevens betreft, is het niet opportuun dat een burger toegang kan hebben tot alle gegevens van de kiezers van zijn gemeente, wat momenteel mogelijk is krachtens de bepalingen van het Kiesdecreet met betrekking tot de bezwaren tegen de kiezerslijst. Met dit artikel wordt het bezwaar dat een kiezer tegen de kiezerslijst kan indienen, beperkt tot de gegevens die op de kiezer zelf betrekking hebben (zie ook de artikelen 11 tot en met 16 van dit ontwerpdecreet).

Artikel 6 (20 LPKD)

Volgens de AVG vereisen de criteria inzake voorspelbaarheid van de normen voor verwerkingen van persoonsgegevens dat het doeleinde van de gegevensverwerking in duidelijke en concrete bewoordingen wordt geformuleerd, zodat een duidelijk beeld kan worden verkregen van de verwerkingen die op de gegevens zullen worden uitgevoerd. Daarom wordt het woord 'verkiezingsdoeleinden' vervangen door een formulering die duidelijk maakt dat de gegevens op de kiezerslijsten gebruikt kunnen worden om papieren verkiezingspropaganda te verspreiden.

Artikel 7 (21 LPKD)

Met dit artikel wordt de regelgeving conform gemaakt aan de algemene verordening gegevensbescherming. Ingevolge het advies van de VTC wordt het Agentschap Binnenlands Bestuur rechtstreeks aangewezen als verwerkingsverantwoordelijke.

Artikel 8 (22 LPKD)

Om het risico te minimaliseren dat iemand de persoonsgegevens gebruikt voor andere doeleinden, of buiten de toegelaten periode, wordt in functie van de wijziging aan artikel 20 LPKD (zie artikel 6 van dit ontwerp van decreet) nader gespecificeerd wanneer iemand sancties kunnen worden opgelegd.

Artikel 9 (23 LPKD)

Met het oog op de bekendmaking van de stemresultaten per geografisch deelgebied, wordt met dit artikel bepaald dat de indeling in stemafdelingen moet gebaseerd zijn op geografische deelgebieden, en dat aan elke stemafdeling een herkenbare naam van het deelgebied moet gegeven worden, zodat bekend wordt in welk deelgebied elke stemafdeling gesitueerd is.

Artikel 10 (26 LPKD)

Met dit artikel wordt een correctie aangebracht (de toevoeging van de wijzigingen conform artikel 18 LPKD) en wordt de regelgeving conform gemaakt aan de AVG.

Artikelen 11 tot en met 16 (27, 29, 30, 31, 33 en 34 LPKD)

Met deze artikelen wordt de regelgeving conform gemaakt aan de AVG (zie artikel 5 van dit ontwerp van decreet).

Artikel 17 (37 LPKD)

Aangezien de organisatie van de lokale en provinciale verkiezingen van algemeen belang is, wordt met dit artikel voor de rechtvaardigingsgrond waarop de verwerking van persoonsgegevens in deze titel zal plaatsvinden, verwezen naar de vervulling van een taak van algemeen belang, als vermeld in artikel 6, lid 1, e), van de AVG.

Om praktische en organisatorische redenen moeten de voorzitters, plaatsvervangende voorzitters en secretarissen van de gemeentelijke hoofdbureaus hun contactgegevens bezorgen aan de entiteit die de verkiezingen organiseert. Hetzelfde geldt voor de gemeentelijke coördinator, die juist als contactpersoon voor de Vlaamse overheid fungeert. Met dit artikel wordt gepreciseerd om welke gegevens het gaat, wat de bewaringstermijn is en voor welk doel de gegevens bestemd zijn.

De beginselen van wettigheid en voorspelbaarheid vereisen dat het concrete doel waarvoor de mededeling van de persoonsgegevens noodzakelijk is, moet worden gespecificeerd.

Artikel 18 (38 LPKD)

Om praktische en organisatorische redenen moeten de voorzitters, plaatsvervangende voorzitters en secretarissen van de stadsdistrictshoofdbureaus hun contactgegevens bezorgen aan de entiteit die de verkiezingen organiseert. Met dit artikel wordt gepreciseerd om welke gegevens het gaat, wat de bewaringstermijn is en voor welk doel de gegevens bestemd zijn.

De beginselen van wettigheid en voorspelbaarheid vereisen dat het concrete doel waarvoor de mededeling van de persoonsgegevens noodzakelijk is, moet worden gespecificeerd.

Artikel 19 (40 LPKD)

Aangezien de bijzitters en de secretaris van het provinciedistrictshoofdbureau volgens artikel 40, paragrafen 3 en 4 LPKD worden gekozen uit de gemeenteraadskiezers, komen ook kiezers die niet de Belgische nationaliteit hebben, daarvoor in aanmerking. Niet-Belgische inwoners hebben echter geen stemrecht voor de provincieraadsverkiezingen. Als een niet-Belgische kiezer de functie van bijzitter krijgt in een provinciedistrictshoofdbureau, dan zou hij mee oordelen over de verkiesbaarheid van de kandidaten voor de provincieraadsverkiezing en mee beslissen over de afsluiting van de kandidatenlijsten, terwijl hij zelf geen stemrecht heeft voor die verkiezing. Logischerwijze moeten de leden van het provinciedistrictshoofdbureau bijgevolg de Belgische nationaliteit hebben, want alleen die kiezers hebben ook stemrecht voor de provincieraadsverkiezing. Met dit artikel wordt het bezit van de Belgische nationaliteit als voorwaarde toegevoegd om lid van het provinciedistrictshoofdbureau te kunnen zijn.

Om praktische en organisatorische redenen moeten de voorzitters en secretarissen van de provinciedistrictshoofdbureaus hun contactgegevens bezorgen aan de entiteit die de verkiezingen organiseert. Met dit artikel wordt gepreciseerd om welke gegevens het gaat, wat de bewaringstermijn is en voor welk doel de gegevens bestemd zijn. De beginselen van wettigheid en voorspelbaarheid vereisen dat het concrete doel waarvoor de mededeling van de persoonsgegevens noodzakelijk is, moet worden gespecificeerd.

Artikel 20 (43 LPKD)

De toewijzing van de stembureaus aan elk telbureau bij loting door de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau wordt vervangen door de toewijzing door het college van burgemeester en schepenen. Het college moet daarbij voor elk telbureau stembureaus aanwijzen waarvan de stemafdelingen geografisch aan elkaar grenzen. Als dat niet mogelijk is, dan kan het college daarvan afwijken met een gemotiveerde beslissing. Op die manier kunnen de stemresultaten per geografisch deelgebied bekendgemaakt worden (zie de artikelen 62 en 65 van dit ontwerp van decreet).

Normaliter worden er 3 stembureaus aan een telbureau toegewezen (2 als het aantal stembureaus niet deelbaar is door 3). Door 3 (of soms 2) stembureaus aan een telbureau toe te wijzen, mag verwacht worden dat een minimumaantal van 500 kiezers per telbureau zal bereikt worden, zodat het geheim van de stemming gewaarborgd blijft.

De mededeling van de toewijzing met een aangetekende brief aan de voorzitters van de stem- en telbureaus wordt vervangen door een mededeling op de snelst mogelijke wijze, zodat die de voorzitters tijdig bereikt.

Artikel 21 (44, §1 LPKD)

Met dit artikel wordt de regelgeving conform gemaakt aan de AVG. Aangezien de verwerking van de gegevens van de kiezers die in aanmerking komen om te zetelen in de stem- en telbureaus, noodzakelijk is om de stem- en telbureaus te kunnen samenstellen en in het kader van de organisatie van de verkiezingen dus van algemeen belang is, wordt voor de rechtvaardigingsgrond waarop de verwerking van die persoonsgegevens zal plaatsvinden, verwezen naar de vervulling van een taak van algemeen belang, als vermeld in artikel 6, lid 1, e), van de AVG.

Artikelen 22 en 23 (47 en 50 LPKD)

Met deze artikelen wordt aan een bepaalde categorie kiezers het recht gegeven te weigeren om in te gaan op een oproep om te zetelen. Om dit recht te kunnen invoeren, heeft de kiezer twee mogelijkheden:

- ofwel zelf een bewijs voorleggen dat hij al twee keer in een stem- of telbureau gezeteld heeft: dit bewijs zal gegeven kunnen worden aan de hand van een rekeninguittreksel waaruit de betaling van het presentiegeld blijkt of door een attestering bij beslissing van het college van burgemeester en schepenen in het desbetreffende gemeentebestuur;
- ofwel verwijzen naar het bevolkingsregister: vanaf de verkiezingen in 2024 (zowel de lokale en provinciale verkiezingen als de verkiezingen in mei of juni 2024 voor de Kamer, het Vlaams en Europees Parlement) zal in het bevolkingsregister geregistreerd worden hoeveel keer iemand gezeteld heeft in een stem- of telbureau. Een kiezer die al twee keer gezeteld heeft, waarvan een keer in mei of juni 2024, en die voor de lokale verkiezingen van 13 oktober 2024 opnieuw wordt opgeroepen, zal dan voor de ene keer kunnen verwijzen naar het bevolkingsregister, en moet voor de andere keer zelf een bewijs voorleggen. Iemand die zowel in mei of juni 2024, als op 13 oktober 2024 gezeteld heeft, en bij een volgende verkiezing opnieuw opgeroepen wordt, zal voor die beide keren dat hij in 2024 gezeteld heeft, eenvoudig kunnen verwijzen naar het bevolkingsregister. Dat zal pas mogelijk worden voor verkiezingen die na 2024 plaatsvinden, aangezien pas vanaf 2024 de registratie in het bevolkingsregister zal gebeuren (zie artikel 79 van dit ontwerp van decreet). De magistraat die de aanwijzingen doet, kan aan de gemeente vragen hoeveel keer een kiezer die weigert met verwijzing naar het bevolkingsregister, gezeteld heeft, volgens de gegevens van het bevolkingsregister. Uiteraard kan een kiezer van wie de gemeente de registratie in het bevolkingsregister nu al bijhoudt, ook daarna verwijzen indien de kiezer gezeteld heeft tijdens een verkiezing voor 2024.

Kiezers die personeelslid zijn van de federale overheid, de gemeenschappen en de gewesten, provincies, gemeenten of openbare centra voor maatschappelijk welzijn zijn echter altijd uitgesloten van het recht om te weigeren.

Daarnaast wordt de regelgeving conform gemaakt aan de AVG.

Artikel 24 (Deel 2, Titel 10 LPKD)

Aangezien de kiezer niet meer verplicht is om te gaan stemmen, wordt het woord 'oproeping' vervangen door het woord 'uitnodiging'. Het woord 'oproeping' suggereert immers nog steeds een zekere verplichting.

Artikel 25 en 26 (52 en 53 LPKD)

Aangezien de kiezer niet meer verplicht is om te gaan stemmen, wordt het woord 'oproepingsbrief' vervangen door het woord 'uitnodigingsbrief'. Het woord 'oproeping' suggereert immers nog steeds een zekere verplichting.

Artikel 27 (54 LPKD)

Aangezien de kiezer niet meer verplicht is om te gaan stemmen, wordt het woord 'oproepingsbrief' vervangen door het woord 'uitnodigingsbrief'. Het woord 'oproeping' suggereert immers nog steeds een zekere verplichting.

Met het oog op de bescherming van persoonsgegevens zal het geslacht (onder de vorm van de aanspreking als mevrouw of meneer) niet meer op de uitnodigingsbrieven vermeld worden.

De bepaling van het kiesdecreet met betrekking tot de mogelijkheid voor een kiezer met een handicap om ondersteuning te krijgen (art. 138, §2 LPKD), zal wel op de oproepingsbrief vermeld worden.

Artikel 28 (55 LPKD)

Aangezien de kiezer niet meer verplicht is om te gaan stemmen, worden de woorden 'oproeping' en 'oproepingsbrief' vervangen door respectievelijk 'uitnodiging' en 'uitnodigingsbrief'. Het woord 'oproeping' suggereert immers nog steeds een zekere verplichting.

Artikel 29 (68 LPKD)

Om de regelgeving digitaalvriendelijk te maken, wordt de concrete procedure voor de indiening van de voordrachtsakten niet meer geregeld in het Kiesdecreet, maar wordt bepaald dat de Vlaamse Regering de wijze zal regelen waarop en de periode waarin die voordrachtsakten ingediend worden, en door wie. Op die manier kan op een meer soepele manier het gebruik van digitale toepassingen geregeld worden, dan wanneer dat decretaal gebeurt. Alleen het einde van de termijn om de voordrachtsakten in te dienen, wordt decretaal bepaald.

Het is de bedoeling dat de Vlaamse Regering in zijn besluit de verplichting invoert om de voordrachtsakten van kandidaten op digitale wijze in te dienen, met inbegrip van de flankerende maatregelen die als doel hebben de toegang tot het recht om zich kandidaat te stellen voor de verkiezingen, te waarborgen voor burgers die niet of minder digitaal vaardig zijn, of die niet in het bezit zijn van een computer of internetverbinding.

De procedure voor de aanwijzing van de getuigen voor de stem- en telbureaus blijft ongewijzigd. In navolging van het wetsontwerp houdende diverse wijzigingen inzake verkiezingen (I), ingediend bij de Kamer van volksvertegenwoordigers op 10 januari 2023, worden de namen van de getuigen wel ingediend op de twaalfde dag voor de verkiezing, in plaats van op de vijfde.

Uit de ervaringen van de terreinactoren blijkt dat de huidige timing zeer kort is, wetende dat de informatie betreffende de aanwijzingen daarna nog naar de betrokken actoren moet worden doorgestuurd. Door deze indiening een week te vervroegen, zullen de voorzitters van de hoofdbureaus deze taak nauwkeuriger kunnen beheren (zie ook de artikelen 42 en 43 van dit ontwerp van decreet).

Artikel 30 (70 LPKD)

Aangezien het nieuwe artikel 68, §1, derde lid LPKD bepaalt dat de wijze van indiening van de voordrachtsakte, en door wie die wordt ingediend, door de Vlaamse Regering wordt bepaald, wordt artikel 70 LPKD opgeheven.

Artikel 31 (71 LPKD)

Met dit artikel wordt toegelaten dat een kandidaat wiens officiële achternaam samengesteld is uit afzonderlijke namen, maar met slechts een deel daarvan bekend staat bij het publiek, een of meer van die namen weglaat op het stembiljet of op het scherm van de stemcomputer, om te vermijden dat de kiezer in verwarring gebracht

wordt door de vermelding van de verschillende afzonderlijke namen, waardoor hij minder herkenbaar wordt voor de kiezer.

Het gaat om een strikt afgebakende afwijking die geen andere afwijkingen toelaat om andere wijzigingen aan te brengen aan de achternaam van een kandidaat, of om hem zelfs volledig te vervangen door een bijnaam of artiestennaam.

Daarnaast wordt de regelgeving conform gemaakt aan de algemene verordening gegevensbescherming. Aangezien de organisatie van de lokale en provinciale verkiezingen van algemeen belang is, wordt voor de rechtvaardigingsgrond waarop de verwerking van persoonsgegevens zal plaatsvinden, verwezen naar de vervulling van een taak van algemeen belang, als vermeld in artikel 6, lid 1, e), van de AVG. De verwerking van de gegevens van de kandidaten die zich verkiesbaar stellen, is immers noodzakelijk om het hoofdbureau toe te laten te onderzoeken of de gegevens die op de voordrachtsakte vermeld zijn, correct zijn en of de kandidaten en de lijst waarop zij staan, beantwoorden aan de decretale voorwaarden waaraan zij moeten voldoen. Aangezien ook geregistreerd wordt op welke lijsten de kandidaten opkomen, en aangezien de lijstnamen kunnen verwijzen naar politieke partijen, kan dat gegeven beschouwd worden als een vorm van 'politieke opvatting'. De AVG verbiedt de verwerking van persoonsgegevens waaruit politieke opvattingen blijken, tenzij beroep kan gedaan worden op een van de uitzonderingsgronden, vermeld in lid 2 van artikel 9 van de AVG.

Een van die uitzonderingsberoepen is de noodzaak om redenen van zwaarwegend algemeen belang (artikel 9, lid 2, g) van de AVG). Met dit artikel wordt beroep gedaan op deze uitzonderingsgrond voor de eventuele verwerking van 'politieke opvattingen'. Vanuit democratisch oogpunt heeft elke kiezer immers het recht om te weten voor welke politieke partij of lokale lijst hij stemt als hij een naamstem uitbrengt. De registratie van de naam van de lijst waarop men kandidaat is (waaruit een politieke opvatting kan blijken) is het absolute minimum waarmee deze doelstelling kan worden nagestreefd. Er wordt verder geen enkele vorm van persoonlijke politieke opvattingen van kandidaten geregistreerd, noch van religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen.

Tenslotte wordt bepaald dat de persoonsgegevens van de kandidaten, met uitzondering van het rijksregisternummer, voor historisch onderzoek ter beschikking kunnen gesteld worden aan universiteiten, hogescholen of erkende onderzoeksinstituten die daartoe een aanvraag indienen, vergezeld van een nauwkeurig omschreven onderzoeksproject dat beantwoordt aan de geldende wetenschappelijke normen, met inbegrip van een gedetailleerde opsomming van de te raadplegen reeks gegevens, en waarin de analysemethoden worden beschreven. Deze formulering is nodig om te voldoen aan de eisen van voorspelbaarheid van de normen die gelden voor de verwerking van persoonsgegevens in de zin van artikel 6.2 van de AVG. In de omschrijving van het onderzoeksproject moet tevens aangetoond worden dat het onderzoek niet kan gebeuren aan de hand van geanonimiseerde (in eerste orde) of gepseudonimiseerde (in tweede orde) gegevens.

Als niet gemotiveerd kan worden waarom het onderzoek niet kan gebeuren aan de hand van geanonimiseerde gegevens, dan kunnen alleen geanonimiseerde gegevens voor onderzoek ter beschikking gesteld worden.

Als wel gemotiveerd kan worden waarom het onderzoek niet kan gebeuren aan de hand van geanonimiseerde gegevens, maar niet gemotiveerd kan worden waarom het onderzoek niet kan gebeuren aan de hand van gepseudonimiseerde gegevens, dan kunnen alleen gepseudonimiseerde gegevens voor onderzoek ter beschikking gesteld worden.

Alleen als gemotiveerd kan worden waarom noch geanonimiseerde noch gepseudonimiseerde gegevens gebruikt kunnen worden voor het onderzoek, kunnen de echte persoonsgegevens ter beschikking gesteld worden.

Artikel 32 (77 LPKD)

Met dit artikel wordt de regelgeving conform gemaakt aan de AVG. Aangezien bij het verwerken van de persoonsgegevens op de voordrachtsakten ook geregistreerd wordt door welke lijsten de getuigen worden aangewezen, en aangezien de lijstnamen kunnen verwijzen naar politieke partijen, kan dat gegeven beschouwd worden als een vorm van 'politieke opvatting'. Met dit artikel wordt beroep gedaan op deze uitzonderingsgrond voor de eventuele verwerking van 'politieke opvattingen'.

Vanuit democratisch oogpunt moet elke deelnemende lijst echter het recht hebben om toezicht te houden op het eerlijke en correcte verloop van de vergaderingen van het hoofdbureau. De registratie van de naam van de lijst waarvoor men getuige is (waaruit een politieke opvatting kan blijken) is het absolute minimum waarmee deze doelstelling kan worden nagestreefd. Er wordt verder geen enkele vorm van persoonlijke politieke opvattingen van getuigen geregistreerd, noch van religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen.

Artikel 33 (81 LPKD)

Dit artikel regelt dat het proces-verbaal van een 'verkiezing zonder strijd' bekendgemaakt wordt via de webtoepassing van de gemeente en via een fysieke gegevensdrager, zoals het gemeentelijk infoblad of een aanplakbrief (momenteel moet dit nog verplicht met een aanplakbrief gebeuren).

Artikel 34 (83 LPKD)

Dit artikel past de verwijzingen in artikel 83 LPKD naar de artikelen 68 en 70 LPKD aan volgens de wijzigingen in dit decreet. De voorzitter van het stadsdistrictshoofdbureau neemt geen aanwijzingen van getuigen voor de stem- en telbureaus in ontvangst.

Artikel 35 (84 LPKD)

Doordat paragraaf 1, eerste lid, 2° van het huidige artikel 68 LPKD momenteel niet van toepassing is voor de provincieraadsverkiezingen, bestaat er een hiaat voor de lijsten die opkomen voor de provincieraadsverkiezingen, maar die in een of meer gemeenten niet opkomen voor de gemeenteraadsverkiezingen. De lijsttrekker van een dergelijke lijst (of zijn gemandateerde) moet zich dan begeven naar de voorzitters van de gemeentelijke hoofdbureaus van alle gemeenten van het provinciedistrict waar zijn lijst niet opkomt voor de gemeenteraadsverkiezingen, om de lijsten met de namen van de getuigen voor de stembureaus en telbureaus P in te dienen. Gelet op de beperkte tijdspanne van 2 uur waarin dat moet gebeuren, kan dat al problematisch zijn, en als de lijst nergens deelneemt aan de gemeenteraadsverkiezingen, dan wordt het helemaal onmogelijk.

Dit artikel 35 bepaalt dat de lijsttrekker van een lijst die wordt ingediend voor de provincieraadsverkiezingen, bij de voorzitter van het provinciedistrictshoofdbureau de namen van de getuigen van de stembureaus en telbureaus P mag indienen. Het nieuwe tweede en derde lid van artikel 68, §1 LPKD worden dus ook van toepassing gemaakt voor de provincieraadsverkiezingen.

In artikel 45 en 46 van dit ontwerp van decreet wordt de regeling bepaald voor het indienen zelf van de namen van de getuigen bij de voorzitter van het provinciedistrictshoofdbureau.

Dit artikel 35 past tevens de verwijzing in artikel 84 LPKD naar artikel 70 LPKD aan volgens de wijzigingen in dit decreet.

In punt 4° van artikel 84 LPKD wordt de toepassing van artikel 71 LPKD voor de provincieraadsverkiezing aangepast aan de toevoeging van een nieuw lid in dat artikel (zie artikel 31 van dit ontwerp van decreet).

Artikel 36 (85 LPKD)

Aangezien het huidige artikel 70 LPKD bepaalt dat een lijst wordt ingediend door de lijsttrekker of door een kandidaat die de lijsttrekker daartoe mandateert, kan een lijst niet meer ingediend worden door een kiezer die de lijst ondertekend heeft maar zelf geen kandidaat is, of door meerdere ondertekenaars van de lijst. Dit artikel 36 schrapt bijgevolg de woorden 'en de kiezers' in artikel 85, eerste lid LPKD.

De regeling van de inzage in de ingediende voordrachtsakten blijft ongewijzigd: dat kan nog steeds ter plaatse, waar de voorzitter van het hoofdbureau zitting houdt om bijlagen op papier die aan de voordrachtsakten moeten toegevoegd worden, in ontvangst te nemen, en op dezelfde tijdstippen als nu.

De indiener van een voordrachtsakte kan ook een kandidaat van zijn lijst mandateren om in zijn plaats de inzage te doen.

De inzage in de ingediende voordrachtsakten zal op papier blijven, evenals de procedure voor het indienen en behandelen van bezwaarschriften. De procedure voor de aanwijzing van de getuigen voor de stem- en telbureaus blijft eveneens ongewijzigd.

Artikel 37 (88 LPKD)

Aangezien het huidige artikel 70 LPKD bepaalt dat een lijst wordt ingediend door de lijsttrekker of door een kandidaat die de lijsttrekker daartoe mandateert, kan een lijst niet meer ingediend worden door een kiezer die de lijst ondertekend heeft maar zelf geen kandidaat is, of door meerdere ondertekenaars van de lijst. Dit artikel 37 schrapt bijgevolg de woorden 'de kiezer of' in artikel 88, eerste lid LPKD en het volledige tweede lid van hetzelfde artikel.

Om de regelgeving digitaalvriendelijk te maken, wordt het woord 'ingeleverd' vervangen door het woord 'ingediend', omdat het woord 'ingeleverd' een fysieke overhandiging suggereert.

Artikel 38 (89 LPKD)

Om dezelfde redenen als vermeld bij artikel 37 van dit ontwerpdecreet, worden analoge wijzigingen aangebracht aan artikel 89, tweede lid LPKD.

Aangezien er geen fysieke plaats meer wordt bepaald waar de voordrachtsakten moeten worden ingediend, wordt verwezen naar de plaats waar de bijlagen op papier die aan de voordrachtsakten moeten toegevoegd worden, in ontvangst genomen worden, en niet meer naar de plaats waar de voordrachtsakten worden ingeleverd.

Artikel 39 (91 LPKD)

Om de regelgeving digitaalvriendelijk te maken, wordt het woord 'ingeleverd' vervangen door het woord 'ingediend', omdat het woord 'ingeleverd' een fysieke overhandiging suggereert.

Aangezien er geen fysieke plaats meer wordt bepaald waar de voordrachtsakten moeten worden ingediend, wordt verwezen naar de plaats waar de bijlagen op papier die aan de

voordrachtsakten moeten toegevoegd worden, in ontvangst genomen worden, en niet meer naar de plaats waar de voordrachtsakten worden ingeleverd.

Artikel 40 (92 LPKD)

Om de regelgeving digitaalvriendelijk te maken, wordt het woord 'ingeleverd' vervangen door het woord 'ingediend', omdat het woord 'ingeleverd' een fysieke overhandiging suggereert.

Tevens wordt de verwijzing naar artikel 71 LPKD aangepast aan de toevoeging van een nieuw lid in dat artikel (zie artikel 31 van dit ontwerp van decreet).

Artikel 41 (100 LPKD)

Artikel 100 LPKD bevat foute verwijzingen naar artikel 86 van hetzelfde decreet. Dit artikel 41 corrigeert deze verwijzingen en bepaalt tevens dat de verkiesbaarheidsvoorwaarden die gelden voor niet-Belgische kandidaten, niet getoetst moeten worden, aangezien niet-Belgische kiezers geen kandidaat kunnen zijn voor de provincieraadsverkiezing. Om dezelfde reden wordt de toepassing van artikel 91 LPKD aangepast voor wat betreft de provincieraadsverkiezing. Tenslotte wordt ook de toepassing van artikel 71 LPKD voor de provincieraadsverkiezing aangepast aan de toevoeging van een nieuw lid in dat artikel (zie artikel 31 van dit ontwerp van decreet).

Artikel 42 (114 LPKD)

Zoals artikel 114 LPKD geformuleerd is, betekent dit dat de namen van de getuigen moeten ingediend worden door dezelfde persoon die de voordrachtsakte heeft ingediend. Het is echter mogelijk dat de lijsttrekker de kandidatenlijst zelf heeft ingediend, maar voor de indiening van de namen van de getuigen iemand wil mandateren, of omgekeerd. Dit artikel 42 bepaalt dat de namen van de getuigen moeten worden ingediend door de lijsttrekker of door de kandidaat die hij daartoe mandateert. Het hoeft dus niet te gebeuren door dezelfde persoon die de kandidatenlijst heeft ingediend.

Tevens wordt artikel 114 LPKD aangepast aan de wijziging van artikel 68 LPKD (zie artikel 29 van dit ontwerp van decreet). Aangezien de organisatie van de lokale en provinciale verkiezingen van algemeen belang is, wordt voor de rechtvaardigingsgrond waarop de verwerking van persoonsgegevens zal plaatsvinden, verwezen naar de vervulling van een taak van algemeen belang, als vermeld in artikel 6, lid 1, e), van de AVG. De verwerking van de gegevens van de getuigen, is immers noodzakelijk om henzelf en de stem- en telbureaus waar ze hun opdracht moeten vervullen, op de hoogte te brengen van hun aanstelling.

Aangezien bij het verwerken van de persoonsgegevens van de getuigen voor de stem- en telbureaus ook geregistreerd wordt door welke lijsttrekker (of gemandateerde van de lijsttrekker) de getuigen worden aangewezen, en aangezien de lijstnamen kunnen verwijzen naar politieke partijen, kan dat gegeven beschouwd worden als een vorm van 'politieke opvatting'. Met dit artikel wordt beroep gedaan op deze uitzonderingsgrond voor de eventuele verwerking van 'politieke opvattingen'.

Vanuit democratisch oogpunt moet elke deelnemende lijst het recht hebben om toezicht te houden op het eerlijke en correcte verloop van de stembusgang in het stemlokaal en van de telverrichtingen door het telbureau. De registratie van de naam van de lijst waarvoor men getuige is (waaruit een politieke opvatting kan blijken) is het absolute minimum waarmee deze doelstelling kan worden nagestreefd. Er wordt verder geen enkele vorm van persoonlijke politieke opvattingen van getuigen geregistreerd, noch van religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen.

Artikel 43 (116 LPKD)

Aangezien artikel 70 LPKD wordt opgeheven (zie artikel 30 van dit ontwerp van decreet), wordt de verwijzing naar dat artikel v.ervangen door een verwijzing naar artikel 114 LPKD. De persoon die de getuigen aanwijst, beslist tevens in welk stem- of telbureau elke getuige zijn opdracht zal vervullen.

Artikel 44 (117 LPKD)

Aangezien de kiezer niet meer verplicht is om te gaan stemmen, worden de woorden 'oproeping' en 'oproepingsbrief' vervangen door respectievelijk 'uitnodiging' en 'uitnodigingsbrief'. Het woord 'oproeping' suggereert immers nog steeds een zekere verplichting.

Artikel 45 (118 LPKD)

Zoals vermeld bij artikel 35 van dit ontwerp van decreet wordt in dit artikel de regeling bepaald voor het indienen van de namen van de getuigen bij de voorzitter van het provinciedistrictshoofdbureau voor lijsten die deelnemen aan de provincieraadsverkiezing. De regeling is analoog aan die voor de gemeenteraadsverkiezing, zoals bepaald in artikel 114 en 116 LPKD, met dien verstande dat eraan wordt toegevoegd dat de voorzitter van het provinciedistrictshoofdbureau de namen van de getuigen van de stembureaus en telbureaus P van de gemeente waarvoor zij zijn aangewezen, moet medelen aan de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau van die gemeente, zodat die de voorzitters van de stem- en telbureaus op de hoogte kan brengen van de aanwijzing van de getuigen.

Artikel 46 (119 LPKD)

Dit artikel regelt wat er moet gebeuren als een lijst die deelneemt aan de provincieraadsverkiezing toch een getuige heeft aangewezen voor een stem- of telbureau, terwijl een lijst met dezelfde lijstnaam die deelneemt aan de gemeenteraadsverkiezing, eveneens een getuige heeft aangewezen voor hetzelfde stem- of telbureau. De getuige die aangewezen is door de lijst die deelneemt aan de gemeenteraadsverkiezing, krijgt dan de voorrang.

Artikel 47 (122 LPKD)

Momenteel preciseert de wetgeving dat de stembiljetten ten laatste op de vooravond van de verkiezingen naar de voorzitter van het stembureau gestuurd worden. Dat is echter onhaalbaar in het geval een voorzitter van zijn functie afziet en er ogenblikkelijk een vervanger moet worden aangewezen. Met dit artikel wordt hiermee rekening gehouden.

Artikel 48 (123, §2 LPKD)

De bepaling van een minimaal aantal stemhokjes wordt opgeheven, zodat de gemeenten autonoom kunnen bepalen. hoeveel stemhokjes in de stemlokalen worden geplaatst .

Artikelen 49 tot en met 51 (130, 135 en 136 LPKD)

Aangezien de kiezer niet meer verplicht is om te gaan stemmen, worden de woorden 'opgeroepen' en 'oproepingsbrief' vervangen door resp. de woorden 'uitgenodigd' en 'uitnodigingsbrief'. Het woord 'oproeping' suggereert immers nog steeds een zekere verplichting.

Artikel 52 (137 LPKD)

Aangezien de kiezer niet meer verplicht is om te gaan stemmen, wordt het woord 'oproepingsbrief' vervangen door het woord 'uitnodigingsbrief'. Het woord 'oproeping' suggereert immers nog steeds een zekere verplichting.

Met de wijziging in paragraaf 3 van artikel 137 LPKD wordt de term 'lichamelijke beperking' vervangen door de term 'handicap'. Met de term 'handicap' wordt hetzelfde bedoeld als de definitie in artikel 1 van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap: "Personen met een handicap omvat personen met langdurige fysieke, mentale, verstandelijke of zintuiglijke beperkingen die hen in wisselwerking met diverse drempels kunnen beletten volledig, daadwerkelijk en op voet van gelijkheid met anderen te participeren in de samenleving."

Artikel 53 (138 LPKD)

Naar analogie met de wijziging in artikel 137 LPKD (zie artikel 52 van dit ontwerp van decreet) wordt de term 'lichamelijke beperking' vervangen door de term 'handicap'.

Naar analogie met artikel 143, vierde lid van het Algemeen Kieswetboek (zie het wetsontwerp houdende diverse wijzigingen inzake verkiezingen (I), ingediend bij de Kamer van volksvertegenwoordigers op 10 januari 2023), wordt de formulering voor de bijstand die een kiezer met een handicap kan krijgen, verduidelijkt door de bepaling 'door een persoon naar keuze'.

Aangezien de kiezer niet meer verplicht is om te gaan stemmen, wordt het woord 'oproepingsbrief' vervangen door het woord 'uitnodigingsbrief'. Het woord 'oproeping' suggereert immers nog steeds een zekere verplichting.

Met de wijziging in paragraaf 3, derde lid van artikel 138 LPKD wordt een betere tekst vermeld die moet geplaatst worden op de uitnodigingsbrief van de volmachtkrijger. De tekst 'heeft bij volmacht gestemd' kan begrepen worden zowel in hoofde van de volmachtkrijger als van de volmachtgever, en leidde daardoor tot vergissingen in het stembureau.

Artikel 54 (139 LPKD)

Aangezien de kiezer niet meer verplicht is te stemmen, kan de voorzitter een kiezer niet meer verplichten om opnieuw te stemmen als hij diens stembiljet heeft teruggenomen. Hij kan die kiezer wel toelaten om opnieuw te stemmen als die dat wenst.

Artikel 55 (142, §3 LPKD)

In artikel 142, §3, derde lid LPKD wordt nog gesproken over 'harmonica-enveloppen', waarin de stembiljetten gestoken moeten worden om ze aan het telbureau te bezorgen, en die verzegeld moeten worden.

Er bestaan nu echter verschillende andere recipiënten om stembiljetten in te steken, die eveneens afsluitbaar of verzegelbaar zijn en dezelfde garantie bieden om vast te stellen dat ze wel of niet geopend geweest zijn tijdens het overbrengen naar het telbureau. Dit artikel vervangt telkens het woord 'harmonica-enveloppe' door de woorden 'verzegelbare verpakking'.

Artikel 56 (143 LPKD)

Om het ronselen van volmachten of het frauderen met volmachten tegen te gaan, wordt bepaald dat het stembureau na de stemming een lijst opstelt met de kiezers die een

volmacht hebben uitgeoefend; die lijst wordt via het telbureau en het gemeentelijk hoofdbureau uiteindelijk aan de provinciegouverneur bezorgd (zie artikel 57 van dit ontwerp van decreet). Dit laat toe om na de verkiezingen een controle te kunnen doen op het uitoefenen van meer dan 1 volmacht door misbruik te maken van duplicaten van uitnodigingsbrieven.

Artikel 57 (145 LPKD)

Om dezelfde reden als vermeld bij artikel 56 van dit ontwerp van decreet, wordt toegevoegd dat de lijst met de kiezers die een volmacht hebben uitgeoefend, bezorgd wordt aan de voorzitter van het telbureau. Deze bezorgt de lijst op zijn beurt aan de voorzitter van het hoofdbureau, die de lijst uiteindelijk, samen met alle andere verkiezingsstukken bezorgt aan de provinciegouverneur.

Om de regelgeving conform te maken met de algemene verordening gegevensbescherming, wordt ook toegevoegd dat de lijst met de samenstelling van het stembureau, bezorgd wordt aan de voorzitter van het telbureau. Deze bezorgt de lijst op zijn beurt aan de voorzitter van het hoofdbureau, die de lijst uiteindelijk, samen met alle andere verkiezingsstukken bezorgt aan de provinciegouverneur.

Om dezelfde reden als vermeld bij artikel 55 van dit ontwerp van decreet, vervangt dit artikel het woord 'harmonica-enveloppe' door de woorden 'verzegelbare verpakking'.

Momenteel is bepaald dat het gemeentebestuur, indien nodig, een voertuig ter beschikking stelt van de voorzitter van het stembureau om de omslagen of stembussen van dat bureau te vervoeren. In de praktijk gebeurt dat evenwel niet, gelet op de risico's die dat met zich meebrengt als een voertuig van de gemeente bestuurd wordt door een burger die geen gemeentepersoneelslid is (verzekering, ...). Daarom wordt bepaald dat de gemeente het vervoer van de verkiezingsomslagen of stembussen mag organiseren onder toezicht van de voorzitter van het stembureau.

Artikel 58 (149 LPKD)

Om dezelfde reden als vermeld bij artikel 55 van dit ontwerp van decreet, vervangt dit artikel het woord 'harmonica-enveloppen' door de woorden 'verzegelbare verpakkingen'. Aangezien de organisatie van de lokale en provinciale verkiezingen van algemeen belang is, wordt voor de rechtvaardigingsgrond waarop de verwerking van persoonsgegevens zal plaatsvinden, verwezen naar de vervulling van een taak van algemeen belang, als vermeld in artikel 6, lid 1, e), van de AVG. De verwerking van de gegevens van personen die gestemd hebben zonder op de kiezerslijst te staan, van de afwezige bijzitters en van personen die de orde verstoord hebben in het stembureau, is immers noodzakelijk omdat die personen mogelijk strafbare feiten hebben gepleegd en die gegevens dus aan de vrederechter moeten meegedeeld worden.

Artikel 59 (151 LPKD)

Artikel 151 LPKD vermeldt nog de originele regeling om een afwezige voorzitter van een telbureau te vervangen, terwijl in artikel 46, tweede lid LPKD bepaald is dat de magistraat minstens één plaatsvervangende voorzitter moet aanwijzen, met de bedoeling een 'pool' van vervangende voorzitters aan te leggen, waaruit kan gekozen worden wanneer ergens een voorzitter wegvalt.

Dit artikel 59 maakt artikel 151 LPKD gelijkkluidend met artikel 127 LPKD, dat de vervangingsregeling bevat voor de voorzitter van het stembureau.

Artikel 60 (155 LPKD)

Om dezelfde reden als vermeld bij artikel 55 van dit ontwerp van decreet, vervangt dit artikel telkens het woord 'harmonica-enveloppe' door de woorden 'verzegelde verpakking'.

Tevens wordt in paragraaf 8 van artikel 155 LPKD een fout gecorrigeerd door de vervanging van het woord 'stembureau' door het woord 'telbureau'.

Artikel 61 (158, §2 LPKD)

Om de regelgeving conform te maken met de AVG, wordt toegevoegd dat de lijst met de samenstelling van het telbureau ook bezorgd wordt aan de voorzitter van het hoofdbureau, die de lijst uiteindelijk, samen met alle andere verkiezingsstukken bezorgt aan de provinciegouverneur.

Artikel 62 (171 LPKD)

Met dit artikel wordt bepaald dat de Vlaamse Regering de stemgegevens per telbureau (voor de gemeente- en stadsdistrictsraadsverkiezingen) zal publiceren.

Artikel 63 (172, §2 LPKD)

Het tweede lid van artikel 162 LPKD bepaalt niet meer dat het proces-verbaal van het stadsdistrictshoofdbureau betreffende de algemene telling van de gemeenteraadsverkiezing aan de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau moet bezorgd worden. Die bepaling werd geschrapt bij decreet van 30 juni 2017. De bepaling in artikel 172, §1, 1° LPKD dat de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau de processen-verbaal van de algemene telling van de gemeenteraadsverkiezingen, ontvangen van de voorzitters van de stadsdistrictshoofdbureaus, moet toevoegen aan het proces-verbaal van het gemeentelijk hoofdbureau, is bijgevolg overbodig geworden en wordt geschrapt, zodat duidelijk is dat de voorzitter van het stadsdistrictshoofdbureau het proces-verbaal met de algemene telling van de gemeenteraadsverkiezing aan de provinciegouverneur moet bezorgen, en niet aan de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau.

Aan artikel 172 LPKD wordt ook toegevoegd dat de voordrachtsakten en de processen-verbaal van de voorlopige en de definitieve afsluiting eveneens aan de provinciegouverneur moeten bezorgd worden, samen met alle stukken die de voorzitter van het hoofdbureau tijdens die procedure heeft ontvangen. De voordrachtsakten behoren dan ook tot 'alle andere stukken die de gouverneur in bewaring heeft en niet ter inzage zijn', waarvan sprake in de memorie van toelichting bij de wijziging van 30 juni 2017 van artikel 173 LPKD.

Artikel 64 (173 LPKD)

Met de toevoeging van het vierde lid wordt mogelijk gemaakt dat de stembiljetten, na de geldigverklaring van de verkiezing, kunnen gebruikt worden voor wetenschappelijk onderzoek. De Vlaamse Regering stelt de voorwaarden vast waaronder de stembiljetten daarvoor ter beschikking kunnen worden gesteld.

Artikel 65 (186 LPKD)

Met dit artikel wordt bepaald dat de Vlaamse Regering de stemgegevens per telbureau (voor de provincieraadsverkiezingen) zal publiceren.

Artikel 66 (187 LPKD)

Het eerste lid van artikel 162 LPKD bepaalt niet meer dat het proces-verbaal van het gemeentelijk hoofdbureau of van het stadsdistrictshoofdbureau betreffende de algemene telling van de provincieraadsverkiezing aan de voorzitter van het provinciaal hoofdbureau moet bezorgd worden. Die bepaling werd geschrapt bij decreet van 30 juni 2017. De bepaling in artikel 187 LPKD dat de voorzitter van het provinciaal hoofdbureau de processen-verbaal van de algemene telling van de provincieraadsverkiezingen, ontvangen van de voorzitters van de gemeentelijke hoofdbureaus of van de stadsdistrictshoofdbureaus, moet toevoegen aan het proces-verbaal van het provinciaal hoofdbureau, is bijgevolg overbodig geworden en wordt geschrapt, zodat duidelijk is dat de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau en van het stadsdistrictshoofdbureau het proces-verbaal met de algemene telling van de provincieraadsverkiezing aan de provinciegouverneur moet bezorgen, en niet aan de voorzitter van het provinciaal hoofdbureau.

Aangezien de voorzitter van het provinciaal hoofdbureau niet moet wachten op de processen-verbaal van de gemeentelijke hoofdbureaus of van de stadsdistrictshoofdbureaus, mag ook de termijn waarbinnen hij zijn stukken aan de provinciegouverneur moet bezorgen, ingekort worden tot drie dagen, zoals ook geldt voor de andere hoofdbureaus.

Aan artikel 187 LPKD wordt ook toegevoegd dat de voordrachtsakten en de processen-verbaal van de voorlopige en de definitieve afsluiting eveneens aan de provinciegouverneur moeten bezorgd worden, samen met alle stukken die de voorzitter van het hoofdbureau tijdens die procedure heeft ontvangen. De voordrachtsakten behoren dan ook tot 'alle andere stukken die de gouverneur in bewaring heeft en niet ter inzage zijn', waarvan sprake in de memorie van toelichting bij de wijziging van artikel 173 LPKD.

Artikel 67 (191, §4 LPKD)

De sperperiode voor de verkiezingsuitgaven vangt aan op 1 juli van het verkiezingsjaar, maar momenteel weet men pas einde augustus (na berekening van de aantallen kiezers per 1 augustus) welke de maximumbedragen zijn die men mag uitgeven. Om het mogelijk te maken dat men voor de aanvang van de sperperiode weet welke deze maximumbedragen zijn, bepaalt dit artikel dat de bedragen berekend worden op basis van een 'voorlopige kiezerslijst' die de toestand weergeeft op 1 mei van het verkiezingsjaar.

Artikel 68 (192 LPKD)

Aangezien artikel 67 van dit ontwerp van decreet de maximumbedragen voor verkiezingsuitgaven baseert op de kiezersaantallen op 1 mei van het verkiezingsjaar, zodat deze bedragen bekend zijn voor de aanvang van de sperperiode, wordt de uiterste datum waarop de Vlaamse Regering deze maximumbedragen moet meedelen, ook vervroegd naar de tiende dag voor de aanvangsdatum van de sperperiode.

Artikel 69 (193 LPKD)

De finaliteit van paragraaf 2 van artikel 193 LPKD blijft onveranderd: om te vermijden dat een partij, een lijst of een kandidaat de beperkingen van de verkiezingsuitgaven zou omzeilen door de verkiezingscampagnes op te dragen aan derden, wordt bepaald dat ook de uitgaven die derden hebben gemaakt, moeten worden aangerekend op het bedrag van de betreffende partij, lijst of kandidaat. Bij het gebruik van sommige hedendaagse vormen van campagnemiddelen, zoals bij de campagnes gevoerd op het internet en via

de sociale media, is het echter niet altijd mogelijk om een derde per aangetekende brief aan te manen om het ongewenst voeren van een campagne te stoppen. Dit artikel 69 bepaalt dat het bewijs van die aanmaning kan geleverd worden met alle middelen.

Daarnaast schrapt dit artikel het punt 8° in artikel 193, §3 LPKD. Die bepaling is niet meer aangepast aan de hedendaagse campagnemiddelen en is bijgevolg voorbijgestreefd. Bovendien voegt die bepaling geen meerwaarde toe aan de algemene definitie van verkiezingsuitgaven: op basis van paragraaf 1 van artikel 193 LPKD zijn kosten voor de aanmaak, het beheer en de bijwerking van internettoepassingen die niets met de verkiezingen te maken hebben en die gemaakt zijn vóór de sperperiode, geen verkiezingsuitgaven. De uitgaven voor internettoepassingen die specifiek met oog op de verkiezingen worden aangemaakt en die tijdens de sperperiode gebruikt worden, zijn wel verkiezingsuitgaven, ongeacht het tijdstip van productie van de toepassing.

Artikel 70 (194 LPKD)

Dit artikel beperkt de verboden campagnemiddelen tot het verkopen en verspreiden van gadgets en geschenken en het voeren van commerciële telefooncampagnes.

Artikel 71 (196 LPKD)

Om de regelgeving digitaalvriendelijk te maken wordt bepaald dat de Vlaamse Regering de wijze van indiening van de aangiften zal regelen. Op die manier kan op een meer soepele manier het gebruik van digitale toepassingen geregeld worden, dan wanneer dat decretaal gebeurt.

Tegelijk wordt een aantal wijzigingen aangebracht om de regelgeving conform te maken aan de algemene verordening gegevensbescherming. De informatie over eenmansbedrijven en gelijkaardige, en over feitelijke verenigingen kan ook betrekking hebben op een of meer natuurlijke personen. Daarom wordt voor sponsoring in dezelfde vertrouwelijkheidseis voorzien als voor schenkingen.

Artikel 72 (197 LPKD)

Met dit artikel worden de eerste vier paragrafen van artikel 197 LPKD gewijzigd:

1) §1. Om het proces van de aangiften van de verkiezingsuitgaven te vereenvoudigen, wordt de rol van de voorzitters van de rechtbanken van eerste aanleg geschrapt. Bij de aangifte vervulde de (voorzitter van de) rechtbank van eerste aanleg een eerder beperkte (postbus)functie. De rechtbank vormde een tussenschakel tussen enerzijds de aangifteplichtige, de instanties die bevoegd zijn om de aangiften te controleren, en de burger die gebruik wil maken van zijn inzagerecht.

De instanties die betrokken zijn bij de aangifte, de inzage en de controle van de verkiezingsuitgaven moeten over voldoende waarborgen van onafhankelijkheid beschikken, zo oordeelde ook de Raad van State (Adv. RvS nr. 33.883/4 van 14 oktober 2002 over een wetsvoorstel "betreffende de politieke partijen en de verkiezingsuitgaven voor de verkiezingen van de federale Kamers en tot wijziging van het Kieswetboek en de op 12 januari 1973 gecoördineerde wetten op de Raad van State"). Aangezien de Raad voor Verkiezingsbetwistingen reeds instaat voor de controle op de aangiften van de verkiezingsuitgaven in geval van bezwaar en voldoende waarborgen biedt inzake onafhankelijkheid, wat betreft de eigenlijke controle op de verkiezingsuitgaven, kan de Raad voor Verkiezingsbetwistingen evenzeer belast worden met puur "procesmatige" taken die kaderen in het proces van de aangifte van de verkiezingsuitgaven.

De informatie over eenmansbedrijven en gelijkaardige, en over feitelijke verenigingen kan ook betrekking hebben op een of meer natuurlijke personen. Daarom wordt voor sponsoring in dezelfde vertrouwelijkheidseis voorzien als voor schenkingen, zodat de regelgeving conform gemaakt wordt aan de AVG.

Zowel de kandidaat als de lijsttrekker kan gesanctioneerd worden voor het niet of verkeerd indienen van de aangifte en van de registraties van de kandidaat; daarom moeten beiden de aangifte van de kandidaat ondertekenen.

2) §2. Zoals nu al het geval is, worden de aangiften van de verkiezingsuitgaven en van de herkomst van de geldmiddelen gedurende tien dagen ter inzage gelegd van het publiek. Het doeleinde van de inzage is de controle op de uitgaven voor verkiezingspropaganda en op verboden propagandamiddelen. De controle op de verkiezingsuitgaven gebeurt door inzage te verlenen in de aangiften van de verkiezingsuitgaven en door te voorzien in een mogelijkheid voor andere kandidaten om bezwaar in te dienen bij de Raad voor Verkiezingsbetwistingen of klacht in te dienen bij de procureur des Konings, die ook op eigen initiatief strafrechtelijke sancties kan opleggen. Het inzagerecht behoort toe aan iedereen. Het inzagerecht mag voor geen andere doeleinden gebruikt worden dan voor de doeleinden bepaald in dit decreet. Het inzagerecht houdt geen recht op een afschrift in.

3) §3. Er wordt geopteerd voor een toekomstbestendige, digitaalvriendelijke bepaling. Deze laat de Vlaamse Regering toe om de wijze van indiening en inzage te bepalen.

4) §4. De Raad voor Verkiezingsbetwistingen staat in voor het ter beschikking stellen van de aangifte als de Raad van State of het parket hierom verzoekt.

Artikel 73 (199 LPKD)

In de paragrafen 2 en 3 van artikel 199 LPKD wordt het woord 'verkiezingsuitgaven' vervangen door de definitie die in artikel 193, §1 LPKD bepaald is en in paragraaf 9 van artikel 199 LPKD wordt een foutieve verwijzing gecorrigeerd.

Artikel 74 (200, §1 LPKD)

De informatie over eenmansbedrijven en gelijkaardige, en over feitelijke verenigingen kan ook betrekking hebben op een of meer natuurlijke personen. Daarom wordt voor sponsoring in dezelfde vertrouwelijkheidseis voorzien als voor schenkingen, zodat de regelgeving conform gemaakt wordt aan de AVG.

Artikel 75 (201/1 LPKD)

Met dit artikel worden in artikel 201/1 LPKD een redactiefout en een foutieve verwijzing gecorrigeerd. Tevens wordt bepaald dat alle sancties, vermeld in artikel 199 LPKD, in werking treden van zodra de beslissing kracht van gewijsde heeft. Het is gangbaar dat straffen pas in aanmerking komen voor uitvoering nadat de veroordeelde zijn rechtsmiddelen heeft uitgeput of de termijn om rechtsmiddelen in te zetten, is verstreken.

Artikel 76 (201/2 LPKD)

Met dit artikel wordt een nieuw artikel 201/2 ingevoegd om de regelgeving conform te maken met de AVG.

Voor wat betreft de politieke partijen, staat de rechtbank van eerste aanleg van het rechtsgebied waarin de nationale zetel van de partij is gevestigd, in voor (i) het in

ontvangst nemen van de aangiften, (ii) het organiseren van de inzage van de aangiften, (iii) het tijdig ter beschikking stellen van de gevraagde aangiften voor de controleinstanties en (iv) de bewaring en vernietiging van de aangiften. Hoewel de doeleinden volgen uit dit decreet, staat het de rechtbanken van eerste aanleg vrij te bepalen hoe zij de opgesomde verwerkingsactiviteiten organiseren. De rechtbank van eerste aanleg van het rechtsgebied waarin de nationale zetel van de partij gevestigd is, treedt op als verwerkingsverantwoordelijke in de zin van artikel 4, 7), van de AVG.

Voor wat betreft de lijsten en kandidaten, staat de Raad voor Verkiezingsbetwistingen in voor (i) het in ontvangst nemen van de aangiften, (ii) het organiseren van de inzage van de aangiften, (iii) het tijdig ter beschikking stellen van de gevraagde aangiften voor de controleinstanties en (iv) de bewaring en vernietiging van de aangiften. Hoewel de doeleinden volgen uit dit decreet, staat het de Raad vrij te bepalen hoe hij de opgesomde verwerkingsactiviteiten organiseert. De Raad treedt op als verwerkingsverantwoordelijke in de zin van artikel 4, 7), van de AVG.

De Controlecommissie Verkiezingsuitgaven staat in voor (i) het in ontvangst nemen van de registraties van giften en sponsoring van de politieke partijen, lijsten en kandidaten (ii) controle van de aangifte van de politieke partijen, (iii) controle van de registraties van de politieke partijen. De Controlecommissie Verkiezingsuitgaven staat zelf in voor de inzameling, verwerking en bewaring van deze gegevens en voor de verdere controle op deze gegevens. Hoewel de doeleinden wederom volgen uit dit decreet, staat het de Controlecommissie Verkiezingsuitgaven vrij te bepalen hoe zij de opgesomde verwerkingsactiviteiten organiseert. De Controlecommissie Verkiezingsuitgaven treedt op als verwerkingsverantwoordelijke in de zin van artikel 4, 7), van de AVG.

De maximale bewaartermijn voor de persoonsgegevens van 210 dagen geeft de controleinstanties voldoende tijd om de aangiften op te vragen met het oog op de controle van de aangifte.

Aangezien de controle op de verkiezingsuitgaven en op het gebruik van verboden propagandamiddelen, als middel om te garanderen dat de verkiezingen eerlijk verlopen, van algemeen belang is, wordt met dit artikel voor de rechtvaardigingsgrond voor de verwerking van persoonsgegevens verwezen naar de vervulling van een taak van algemeen belang, als vermeld in artikel 6, lid 1, e), van de AVG.

Aangezien hierbij ook geregistreerd wordt op welke lijsten de kandidaten opkomen, en aangezien de lijstnamen kunnen verwijzen naar politieke partijen, kan dat gegeven beschouwd worden als een vorm van 'politieke opvatting'. De AVG verbiedt de verwerking van persoonsgegevens waaruit politieke opvattingen blijken, tenzij beroep kan gedaan worden op een van de uitzonderingsgronden, vermeld in lid 2 van artikel 9 van de AVG.

Een van die uitzonderingsberoepen is de noodzaak om redenen van zwaarwegend algemeen belang (artikel 9, lid 2, g) van de AVG). Met dit artikel wordt beroep gedaan op deze uitzonderingsgrond voor de eventuele verwerking van de naam van de lijst waarop men kandidaat is (waaruit een politieke opvatting kan blijken). Vanuit democratisch oogpunt is het immers belangrijk dat de verkiezingen op een eerlijke wijze verlopen, en dat een onafhankelijk orgaan dus kan controleren of de regels inzake schenkingen en sponsoring correct zijn nageleefd. De registratie van de lijstnamen en van de kandidaten waaraan men giften geschonken heeft of die men gesponsord heeft voor meer dan het decretaal bepaalde bedrag, is het absolute minimum waarmee deze doelstelling kan worden nagestreefd. Er wordt verder geen enkele vorm van persoonlijke politieke opvattingen van schenkers of sponsors geregistreerd, noch van religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen.

Artikel 77 (218 LPKD)

Aan artikel 218 LPKD wordt toegevoegd dat de verkiezing van de eerste districtsraad van een nieuw stadsdistrict wordt beschouwd als een buitengewone verkiezing. Tevens wordt bepaald wanneer die buitengewone verkiezing plaatsheeft.

Artikel 16, §2 LPKD vermeldt dat het stadsdistrictscollege een exemplaar van de kiezerslijst moet krijgen, en artikel 20, §4 LPKD maakt de vorige paragrafen van dat artikel van toepassing op het stadsdistrictscollege (over het ter beschikking stellen van de kiezerslijst). Bij de oprichting van nieuwe stadsdistricten waar er voorheen geen waren, is dat niet mogelijk, want op het ogenblik van de verkiezingen bestaat er nog geen stadsdistrictscollege. Men zou zich in de plaats daarvan moeten richten tot het college van burgemeester en schepenen, dat de verkiezing op zijn grondgebied organiseert. Om die redenen wordt in artikel 218 LPKD toegevoegd dat bij de verkiezing van de eerste districtsraad van een nieuw stadsdistrict, artikel 16, §2, tweede zin van het LPKD niet van toepassing is, en artikel 20, §4, a, b en c, van het LPKD ook niet (of dat de taken die toegewezen zijn aan het SD-college, moeten uitgevoerd worden door het CBS).

Aangezien artikel 216 LPKD opgeheven is en vervangen werd door artikel 28 van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges, worden de verwijzingen naar het vroegere artikel 216 LPKD gecorrigeerd.

Artikel 78 (219 LPKD)

In het geval van een buitengewone verkiezing die niet gehouden wordt op dezelfde datum als de gewone verkiezingen, kan de berekening van de maximumbudgetten voor de verkiezingsuitgaven niet gemaakt worden op de manier zoals geregeld in het nieuwe artikel 191, §4 LPKD (zie artikel 67 van dit ontwerp van decreet), aangezien de sperperiode dan op een andere datum zal beginnen. In dat geval zullen de maximumbudgetten berekend worden op basis van de kiezerslijst die vastgesteld wordt overeenkomstig artikel 218, §4, tweede lid LPKD.

Artikel 79 (261 LPKD)

Om de regelgeving conform te maken met de AVG, regelt dit artikel de registratie en de bewaring van de nodige gegevens voor de betaling van de presentiegelden en de vergoedingen door de provincies.

Aangezien de uitbetaling van de presentiegelden en andere vergoedingen alleen mogelijk is als men over de nodige persoonsgegevens van de rechthebbenden beschikt, en die uitbetaling ook van algemeen belang is, wordt met dit artikel voor de rechtvaardigingsgrond voor de verwerking van persoonsgegevens verwezen naar de vervulling van een taak van algemeen belang, als vermeld in artikel 6, lid 1, e), van de AVG.

Een gedeelte van die gegevens wordt naar de gemeenten doorgestuurd, opdat zij kunnen registreren hoeveel keer een burger daadwerkelijk in een stem- of telbureau gezeteld heeft (zie de artikelen 22 en 23 van dit ontwerp van decreet). Deze procedure wordt eveneens gevolgd bij de verkiezingen voor de Kamer, het Vlaams en Europees parlement (zie het wetsontwerp houdende diverse wijzigingen inzake verkiezingen, goedgekeurd door de federale ministerraad op 8 juli 2022). De gemeente kan (en moet) dus registreren hoe dikwijls een burger gezeteld heeft voor alle soorten verkiezingen samen.

Artikel 80 (9 DKD)

Met dit artikel wordt de regelgeving conform gemaakt aan de AVG. Aangezien de organisatie van de lokale en provinciale verkiezingen van algemeen belang is, wordt voor de rechtvaardigingsgrond waarop de verwerking van persoonsgegevens zal plaatsvinden, verwezen naar de vervulling van een taak van algemeen belang, als vermeld in artikel 6, lid 1, e), van de AVG. De verwerking van de gegevens van de kandidaten die zich verkiesbaar stellen, door de Vlaamse Regering is immers noodzakelijk om de stembiljetten op te stellen in geval van stemming op papier, om de digitale gegevensdragers aan te maken in geval van digitale stemming, en eventueel om een auditieve versie aan te maken voor gebruik met een audiomodule.

Aangezien bij het verwerken van de persoonsgegevens op de voordrachtsakten ook geregistreerd wordt op welke lijsten de kandidaten opkomen, en aangezien de lijstnamen kunnen verwijzen naar politieke partijen, kan dat gegeven beschouwd worden als een vorm van 'politieke opvatting'. De AVG verbiedt de verwerking van persoonsgegevens waaruit politieke opvattingen blijken, tenzij beroep kan gedaan worden op een van de uitzonderingsgronden, vermeld in lid 2 van artikel 9 van de AVG.

Een van die uitzonderingsberoepen is de noodzaak om redenen van zwaarwegend algemeen belang (artikel 9, lid 2, g) van de AVG). Met dit artikel wordt beroep gedaan op deze uitzonderingsgrond voor de eventuele verwerking van 'politieke opvattingen'. Vanuit democratisch oogpunt heeft elke kiezer immers het recht om te weten voor welke politieke partij of lokale lijst hij stemt als hij een naamstem uitbrengt. De registratie van de naam van de lijst waarop men kandidaat is (waaruit een politieke opvatting kan blijken) is het absolute minimum waarmee deze doelstelling kan worden nagestreefd. Er wordt verder geen enkele vorm van persoonlijke politieke opvattingen van kandidaten geregistreerd, noch van religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen.

Artikel 81 (10 DKD)

Naar analogie met de equivalente bepaling in het LPKD (zie art. 48 van dit ontwerpdecreet) wordt de bepaling van een minimaal aantal stemhokjes opgeheven, zodat de gemeenten autonoom kunnen bepalen hoeveel stemhokjes in de stemlokalen worden geplaatst.

Naar analogie met artikel 16, tweede lid van de wet van 7 februari 2014 tot organisatie van de elektronische stemming met papieren bewijsstuk (zie het wetsontwerp houdende diverse wijzigingen inzake verkiezingen (I), ingediend bij de Kamer van volksvertegenwoordigers op 10 januari 2023), wordt de verplichting opgeheven om bij digitale stemming de kandidatenlijsten in elk stemhokje op te hangen. Deze lijsten worden trouwens al in het stemlokaal opgehangen. Ook bij de gemeenteraadsverkiezingen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest worden de lijsten al niet meer in de stemhokjes opgehangen.

Artikel 82 (11, §4 DKD)

Aangezien de organisatie van de lokale en provinciale verkiezingen van algemeen belang is, wordt met dit artikel voor de rechtvaardigingsgrond waarop de verwerking van persoonsgegevens zal plaatsvinden, verwezen naar de vervulling van een taak van algemeen belang, als vermeld in artikel 6, lid 1, e), van de AVG. Om praktische en organisatorische redenen moeten de coördinatoren, vermeld in artikel 11, §4 DKD hun contactgegevens bezorgen aan de entiteit die de verkiezingen organiseert. Met dit artikel wordt gepreciseerd om welke gegevens het gaat, wat de bewaringstermijn is en voor welk doel de gegevens bestemd zijn.

De beginselen van wettigheid en voorspelbaarheid vereisen dat het concrete doel waarvoor de mededeling van de persoonsgegevens noodzakelijk is, moet worden gespecificeerd.

Artikel 83 (12 DKD)

Naar analogie met de bepalingen in de wet van 7 februari 2014 tot organisatie van de elektronische stemming met papieren bewijsstuk (artikel 24) wordt met dit artikel 83 de oprichting van het college van deskundigen niet meer facultatief, maar een verplichting.

Uit de praktijk blijkt dat het onderscheid tussen de effectieve leden en de plaatsvervangende leden geen zin heeft aangezien alle leden van het college van deskundigen actief ingeschakeld worden bij de controlewerkzaamheden. Met dit artikel wordt bijgevolg geen onderscheid meer gemaakt tussen effectieve en plaatsvervangende leden, en wordt het college samengesteld uit minstens vier leden.

De leden van het college krijgen op de verkiezingsdag ook toegang tot de stemlokalen.

Tenslotte wordt bepaald dat het college van deskundigen in zijn verslag niet alleen opmerkingen van informatica-technische, maar ook van juridische aard kan maken, en dat voor één van de deskundigen vereist wordt dat hij een diploma heeft van licentiaat of master in de rechten.

Artikel 84 en 85 (16 en 17 DKD)

Aangezien de kiezer niet meer verplicht is om te gaan stemmen, wordt het woord 'opgeroepen' vervangen door het woord 'uitgenodigd'. Het woord 'oproeping' suggereert immers nog steeds een zekere verplichting.

Artikel 86 (22 DKD)

Met dit artikel wordt bepaald dat de Vlaamse Regering de stemgegevens zal publiceren van de digitale stembureaus waarbij minstens 500 kiezers hun stem hebben uitgebracht, en dat de stemgegevens van een individueel stembureau niet bekendgemaakt mogen worden als er minder dan 500 kiezers hun stem uitgebracht hebben, om het geheim van de stemming te bewaren (zie ook artikel 9 en 20 van dit ontwerp van decreet). Als minder dan 500 kiezers bij een stembureau hun stem hebben uitgebracht, dan worden de stemresultaten daarvan niet apart bekendgemaakt, maar samengeteld met de stemgegevens van een stembureau van eenzelfde deelgebied.

Artikel 87 (23, §2 DKD)

In paragraaf 2, 4° wordt een vergetelheid gecorrigeerd. Niet alleen de documenten van de kiezers die niet op de aanstiplijsten stonden, maar die toch gestemd hebben, moeten aan het hoofdbureau bezorgd worden, maar ook de lijst met de kiezers zelf.

Om dezelfde reden als vermeld bij artikel 56 van dit ontwerp van decreet, wordt toegevoegd dat de lijst met de kiezers die een volmacht hebben uitgeoefend, bezorgd wordt aan de voorzitter van het hoofdbureau, die de lijst uiteindelijk, samen met alle andere verkiezingsstukken, bezorgt aan de provinciegouverneur.

Om de regelgeving conform te maken met de AVG, wordt toegevoegd dat de lijst met de samenstelling van het stembureau ook bezorgd wordt aan de voorzitter van het hoofdbureau, die de lijst uiteindelijk, samen met alle andere verkiezingsstukken bezorgt aan de provinciegouverneur.

Artikel 88 (26, §1 DKD)

Het tweede lid van artikel 162 LPKD bepaalt niet meer dat het proces-verbaal van het stadsdistrictshoofdbureau betreffende de algemene telling van de gemeenteraadsverkiezing aan de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau moet bezorgd worden. Die bepaling werd geschrapt bij decreet van 30 juni 2017. De bepaling in artikel 26, §1, 1°, van het DKD dat de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau de processen-verbaal van de algemene telling van de gemeenteraadsverkiezingen, ontvangen van de voorzitters van de stadsdistrictshoofdbureaus, moet toevoegen aan het proces-verbaal van het gemeentelijk hoofdbureau, is bijgevolg overbodig geworden en wordt geschrapt, zodat duidelijk is dat de voorzitter van het stadsdistrictshoofdbureau het proces-verbaal met de algemene telling van de gemeenteraadsverkiezing aan de provinciegouverneur moet bezorgen, en niet aan de voorzitter van het gemeentelijk hoofdbureau (zie ook artikel 63 van dit ontwerp van decreet).

Aan artikel 26, §1 DKD wordt ook toegevoegd dat de voordrachtsakten en de processen-verbaal van de voorlopige en de definitieve afsluiting eveneens aan de provinciegouverneur moeten bezorgd worden, samen met alle stukken die de voorzitter van het hoofdbureau tijdens die procedure heeft ontvangen. De voordrachtsakten behoren dan ook tot 'alle andere stukken die de gouverneur in bewaring heeft en niet ter inzage zijn', waarvan sprake in de memorie van toelichting bij de wijziging van 30 juni 2017 van artikel 173 LPKD (zie ook artikel 63 van dit ontwerp van decreet).

Hoofdstuk 4. Wijzigingen van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur

Artikel 89 (7 DLB)

Dit artikel wijzigt artikel 7 DLB dat de procedure bevat voor de verkiezing van een voorzitter van de gemeenteraad.

Een eerste wijziging betreft het verplicht gebruik van een modelakte voor de voordracht van een kandidaat-voorzitter. Dit model wordt vastgesteld door de Vlaamse Regering en ter beschikking gesteld op de dag van de verkiezingen. De sanctie voor het ondertekenen van meerdere modelakten van voordracht wordt hieraan gekoppeld. Deze sanctie zal enkel van toepassing zijn voor kandidaten die handtekeningen hebben geplaatst op meerdere modelakten.

Een tweede wijziging is redactioneel van aard en zorgt voor een verbeterde leesbaarheid door de ontvankelijkheidsvoorwaarden van de voordracht overzichtelijk te bundelen.

De eerste paragraaf wordt vervangen door dit decreet. Het eerste lid machtigt de Vlaamse Regering om het model en de wijze van terbeschikkingstelling van de akte van voordracht voor de verkiezing van de voorzitter van de gemeenteraad vast te stellen. De Vlaamse Regering kan ook de wijze bepalen waarop deze akte wordt ingediend bij de algemeen directeur. Zolang de Vlaamse Regering van deze laatste machtiging geen gebruik maakt, blijft de afgifte tegen ontvangstbewijs de te volgen procedure.

Het tweede lid somt de ontvankelijkheidsvoorwaarden op. Dit is behoudens de toevoeging van een bijkomende ontvankelijkheidsvoorwaarde, zijnde het verplicht gebruik van de modelakte, een redactionele ingreep. De ontvankelijkheidsvoorwaarden als vermeld in punten 1° en 3° t.e.m. 5° waren voorheen als doorlopende tekst opgenomen in artikel 7, §1. Deze voorwaarden worden nu gebundeld en opgesomd. In punt 2° wordt een nieuwe ontvankelijkheidsvoorwaarde toegevoegd. Een akte van

voordracht kan slechts ontvankelijk zijn als die gedaan is op de modelakte die de Vlaamse Regering heeft vastgesteld en die op de dag van de verkiezingen door een door de Vlaamse Regering aan te wijzen entiteit van de Vlaamse overheid ter beschikking wordt gesteld met een datumstempel van die dag. De entiteit die door de Vlaamse Regering wordt aangewezen, zal de modelakten zoals vastgesteld door de Vlaamse Regering, ontsluiten op haar publieke webtoepassing en zal een datumstempel aanbrengen op de modelakte. De datumstempel zal de datum hebben van de dag van de verkiezingen. Als gebruik wordt gemaakt van een modelakte die deze datumstempel niet bevat, leidt dit tot de onontvankelijkheid van de ingediende akte.

Voor iedere bestuursperiode zal met een nieuwe datumstempel gewerkt worden. Modelakten die tijdens de vorige bestuursperiode ter beschikking zijn gesteld, kunnen bijgevolg niet langer ontvankelijk worden gebruikt als de bestuursperiode voorbij is.

In het derde lid wordt de mogelijkheid geboden om een opvolger te vermelden in de akte van voordracht. In deze paragraaf wordt nu expliciet vermeld dat als op de akte van voordracht een naam is vermeld van een kandidaat-opvolger, maar er bij het mandaat van de voorgedragen voorzitter geen einddatum is opgenomen, de vermelding van de opvolger(s) als onbestaande wordt beschouwd. Enkel en alleen als er een einddatum is vermeld bij het mandaat van de voorzitter, kunnen de voorgedragen opvolgers rechten putten uit de akte.

Paragraaf 2 wordt ook vervangen. Er worden t.a.v. de oorspronkelijke paragraaf enkele aanvullingen gedaan, zodat duidelijk is dat er pas sprake is van een dubbele handtekening als die handtekeningen geplaatst zijn op de door de Vlaamse Regering vastgestelde modelakte met tijdstempel. Een verkozene mag maar één dergelijke modelakte ondertekenen. Het verbod van dubbele handtekening zoals vermeld in deze paragraaf, geldt bijgevolg enkel voor handtekeningen die geplaatst zijn op de door de Vlaamse Regering vastgestelde en verplicht te gebruiken modelakte van voordracht. Elke handtekening in strijd met dit verbod wordt buiten beschouwing gelaten voor het bereiken van de ondertekeningsvereisten. Als een gemeenteraadslid toch meerdere verplichte modellen van akte van voordracht voor kandidaat-voorzitter van de gemeenteraad ondertekent, wordt dat raadslid bestraft overeenkomstig het derde lid van paragraaf 2 van dit artikel.

Het artikel brengt identieke wijzigingen aan in paragraaf 4. Deze paragraaf regelt de procedure voor de verkiezing van een voorzitter van de gemeenteraad als er geen ontvankelijke akte van voordracht van kandidaat-voorzitter aan de voorzitter van de installatievergadering is bezorgd.

In het tweede lid wordt aangegeven dat er een of meerdere voordrachten kunnen worden ingediend van kandidaat-voorzitter als er op de installatievergadering geen of geen ontvankelijke akte van voordracht is ingediend. Deze voordracht dient te gebeuren via een akte van voordracht waarvan de Vlaamse Regering het model vaststelt. De invoering van een verplicht model ligt in lijn met de invoering van verplichte modellen die gebruikt moeten worden op de installatievergadering. De decreetgever wenst hiermee uniformiteit te creëren in de gebruikte akten van voordracht. In de praktijk zal dit verplicht gebruik niet veel wijzigingen aanbrengen aangezien bij het overgrote deel van de ingediende akten van voordracht al gebruik werd gemaakt van het model dat door het Agentschap Binnenlands Bestuur op zijn website ter beschikking werd gesteld.

Het ene model in de ene situatie wel verplichten en het andere model in een andere situatie niet, leidt volgens de decreetgever tot onduidelijkheid bij de lokale mandatarissen en in het bijzonder bij de voorzitter die de ontvankelijkheid moet nagaan.

In het derde lid worden de ontvankelijkheidsvoorwaarden verduidelijkt. De ontvankelijkheidsvoorwaarden zijn, behoudens de meerderheidsvereiste, identiek aan die voor de akte, vermeld in paragraaf 1.

In het vierde lid van paragraaf 4 wordt eenzelfde verduidelijking aangebracht als in het derde lid van paragraaf 1.

In het zevende lid is opgenomen dat het de taak van de voorzitter van de vergadering is om na te gaan of de akte van voordracht van de kandidaat-voorzitter voldoet aan de ontvankelijkheidsvoorwaarden.

Het verplicht gebruik van modelakte is ook van toepassing voor de verkiezing van de voorzitter van een districtsraad (art. 120 DLB) en van voorzitter van de gemeenteraad van de randgemeenten en de gemeente Voeren (art. 516 DLB).

Paragraaf 5 bepaalt dat paragrafen 1 tot en met 4 met de nodige vertalingen van toepassing zijn op de verkiezing van een nieuwe voorzitter gedurende de bestuursperiode. Deze wijziging zorgt ervoor dat de algemene beleidslijn, namelijk dat een akte van voordracht gedurende de bestuursperiode uiterlijk acht dagen voor de vergadering aan de algemeen directeur wordt bezorgd, wordt doorgetrokken voor de vervanging van een voorzitter van de gemeenteraad tijdens de bestuursperiode. De termijn van drie dagen is enkel van toepassing voor akten die voorafgaand aan de installatievergadering worden ingediend.

Artikel 90 (43 DLB)

Dit artikel wijzigt artikel 43 DLB dat de procedure bevat voor de verkiezing van de schepenen. Voor een toelichting van deze wijzigingen wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 89 van dit ontwerp van decreet (art. 7 DLB).

In de eerste paragraaf worden in het tweede lid de ontvankelijkheidsvoorwaarden opgesomd voor de gezamenlijke akte van voordracht. In vergelijking met de bestaande ontvankelijkheidsvoorwaarde is de voorwaarde toegevoegd dat de voordracht moet gebeuren op het model dat door de Vlaamse Regering is vastgesteld.

In paragraaf 3 is eenzelfde wijziging doorgevoerd als in paragraaf 1, maar dan toegepast op de individuele akte van voordracht. In deze paragraaf is in het vierde lid verduidelijkt dat een kandidaat die ter zitting mondeling wordt voorgedragen, een raadslid moet zijn. In het vijfde lid is expliciet opgenomen dat de voorzitter van de raad nagaat of de individuele akte van voordracht of de ter zitting mondeling ingediende kandidaturen, in geval er onvoldoende schriftelijke voordrachten waren, voldoen aan de ontvankelijkheidsvoorwaarden. Bij betwisting over de ontvankelijkheidsvoorwaarden is de Raad voor Verkiezingsbetwistingen bevoegd.

In paragraaf 4 is, gelet op de redactionele wijziging van dit artikel, een wijziging doorgevoerd om naar de correcte van toepassing zijnde leden te verwijzen.

Artikel 91 (45 DLB)

Deze wijziging hangt samen met de wijziging van artikel 43 DLB (art. 90 van dit ontwerp van decreet) en zorgt voor een correcte verwijzing naar de van toepassing zijnde leden uit artikel 43 DLB.

Artikel 92 (49, §1 DLB)

Dit artikel vervangt de eerste paragraaf van artikel 49 DLB dat de procedure bevat voor de invulling van een opengevallen schepenmandaat. Deze wijziging hangt samen met het voornemen van de decreetgever om de Vlaamse Regering het model van alle akten van voordracht te laten vaststellen. Voor een toelichting van deze wijzigingen wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 89 van dit ontwerp van decreet (art. 7 DLB).

Artikel 93 (58, §3 DLB)

Dit artikel vervangt de derde paragraaf van artikel 58 DLB, zoals gewijzigd bij het decreet van 16 juli 2021, dat de procedure bevat voor de akte van opvolging en voordracht voor de burgemeester. Deze wijziging hangt samen met het voornemen van de decreetgever om de Vlaamse Regering het model van alle akten van voordracht en opvolging te laten vaststellen. Voor een toelichting van deze wijzigingen wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 89 van dit ontwerp van decreet (art. 7 DLB).

Het tweede lid van paragraaf 3 somt de ontvankelijkheidsvoorwaarden op voor een akte van opvolging. Dit is behoudens de toevoeging van een bijkomende ontvankelijkheidsvoorwaarde, zijnde het verplicht gebruik van de modelakte van opvolging, een redactionele ingreep.

In het achtste lid wordt verduidelijkt dat een nieuwe akte van opvolging die tijdens de legislatuur wordt ingediend, moet voldoen aan de ontvankelijkheidsvoorwaarden vermeld in het tweede lid van paragraaf 3 van artikel 58 DLB. De nieuwe akte van opvolging wordt uiterlijk acht dagen voor de vergadering van de gemeenteraad aan de algemeen directeur bezorgd.

Artikel 94 (90 DLB)

Dit artikel wijzigt artikel 90 DLB dat de procedure bevat voor de verkiezing van de voorzitter van het bijzonder comité voor de sociale dienst. De wijziging gaat over het verplicht gebruik van een modelakte voor de voordracht van de voorzitter van het bijzonder comité voor de sociale dienst. Voor een toelichting van deze wijzigingen wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 89 van dit ontwerp van decreet (art. 7 DLB).

Artikel 95 (92 DLB)

Dit artikel vervangt artikel 92 DLB en verplicht het gebruik van de modelakte voor de voordracht van de leden van het bijzonder comité voor de sociale dienst. Voor een toelichting van deze wijzigingen wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 89 van dit ontwerp van decreet (art. 7 DLB).

Het negende lid bepaalt dat de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn de ontvankelijkheid van de akten van voordracht nagaat.

Artikel 96 (95 DLB)

Deze wijziging hangt samen met de wijziging van artikel 92 DLB (art. 95 van dit ontwerp van decreet) en zorgt voor een correcte verwijzing naar de van toepassing zijnde leden uit artikel 92 DLB.

Artikel 97 (106 DLB)

Artikel 106 van het DLB bevat de procedure die gevolgd wordt voor de vervanging van een voorzitter van het bijzonder comité voor de sociale dienst. De eerste paragraaf verwijst, met de nodige vertalingen, voor deze verkiezing naar de procedure opgenomen in artikel 90 DLB. Deze wijziging zorgt ervoor dat de algemene beleidslijn, namelijk dat een akte van voordracht gedurende de bestuursperiode uiterlijk acht dagen voor de vergadering aan de algemeen directeur wordt bezorgd, wordt doorgetrokken voor de vervanging van een voorzitter van het bijzonder comité voor de sociale dienst tijdens de bestuursperiode. De termijn van drie dagen is enkel van toepassing voor akten die voorafgaand aan de installatievergadering worden ingediend.

Artikel 98 (119 DLB)

Met dit artikel wordt het tweede lid van artikel 119 DLB opgeheven. De afwijkende bepalingen voor de installatievergadering van een nieuw district worden geregeld in het nieuwe artikel 119/1 DLB, ingevoegd bij artikel 99 van dit ontwerp van decreet.

Artikel 99 (119/1 DLB)

Dit artikel voegt een nieuw artikel 119/1 in dat de bepalingen bevat rond de installatie van een nieuw district als vermeld in artikel 115 DLB.

In het eerste lid wordt in afwijkende bepalingen voorzien op artikel 119, eerste lid DLB, dat artikel 6 DLB van toepassing verklaart op de installatie van de districtsraad. In afwijking van de algemene regeling worden voor een nieuw opgericht district een aantal bepalingen verduidelijkt. Aangezien bij de oprichting van nieuwe districten binnen een gemeente er nog geen districtssecretaris en uittredende voorzitter van de districtsraad is, wordt in dit lid bepaald wie die taken op zich neemt. Voor een nieuw district roept de voorzitter van de gemeenteraad de verkozen districtsraadsleden op voor de installatievergadering.

Als er geen bezwaar is ingediend, worden de verkozen districtsraadsleden door de voorzitter van de gemeenteraad op de hoogte gebracht van de datum, het uur en de plaats van de installatievergadering. De installatievergadering van een nieuw district kan enkel plaatsvinden na de installatie van de nieuwe gemeenteraad. Als uiterste termijn bepaalt de decreetgever dat de installatie van de districtsraad ten laatste plaats vindt dertig dagen na de installatie van de gemeenteraad. Als de voorzitter van de gemeenteraad nalaat de verkozenen op te roepen, vindt de installatievergadering van rechtswege plaats op de dertigste dag na de installatie van de gemeenteraad. De algemeen directeur van de gemeente brengt de verkozen districtsraadsleden daarvan op de hoogte.

Als een bezwaar is ingediend tegen de verkiezing en de verkiezing toch geldig is verklaard, roept de voorzitter van de gemeenteraad de verkozen raadsleden bijeen binnen vijftien dagen na de dag waarop de uitslag van de verkiezing definitief is, maar ten vroegste na de installatievergadering van de gemeenteraad.

Als er een bezwaar is ingediend tegen de verkiezing en als die verkiezing ongeldig wordt verklaard, dan wordt er een nieuwe verkiezing georganiseerd. In dat geval zal de voorzitter van de gemeenteraad de installatievergadering binnen de vijftien dagen na de dag waarop de uitslag van de verkiezing definitief is, bijeenroepen.

In het tweede lid wordt voorzien in de vervanging van de voorzitter van de gemeenteraad als die de installatievergadering niet kan voorzitten. In dat geval wordt de

installatievergadering voorgezeten door een lid van het college van burgemeester en schepenen.

In het derde lid is voorzien in een afwijking van artikel 119, juncto artikel 8 DLB. Deze afwijking houdt in dat een verkozen districtsraadslid dat voor de installatie afstand wil doen van zijn mandaat, de voorzitter van de gemeenteraad daarvan op de hoogte brengt. Er is op dat moment namelijk nog geen (uittredende) voorzitter van de districtsraad.

Artikel 100 (120 DLB)

Dit artikel voegt een tweede lid toe aan artikel 120 DLB. Dit tweede lid bepaalt dat, met behoud van toepassing van artikel 7 DLB, de akte van voordracht voor de verkiezing van een voorzitter van de districtsraad in geval van een nieuw opgericht district wordt bezorgd aan de algemeen directeur. In het geval van een nieuw district is er namelijk nog geen districtssecretaris. Het gaat hier zowel om het bezorgen van de akte van voordracht als vermeld in artikel 7, §1 DLB, als het bezorgen van een akte van voordracht als vermeld in artikel 7, §5 DLB.

Artikel 101 (122 DLB)

Dit artikel voegt in artikel 122 DLB tussen het eerste en het tweede lid een lid in. Dit lid handelt over het bezorgen van de akte van voordracht voor de verkiezing van een districtsschepenen in geval van de oprichting van een nieuw district. Bij de oprichting van een nieuw district is er nog geen districtssecretaris aan wie de akte van voordracht kan worden overhandigd. Er is evenmin een districtsburgemeester aan wie een afschrift van die akte kan worden bezorgd. Deze wijziging voorziet in een afwijking van die regeling in geval van de oprichting van een nieuw district. In dat geval dient de akte van voordracht voor de districtsschepenen bezorgd te worden aan de algemeen directeur van de gemeente. De algemeen directeur van de gemeente bezorgt een afschrift aan de burgemeester van de gemeente.

Het gaat hier zowel over de gezamenlijke akte van voordracht als vermeld in artikel 43, §1 DLB, als de individuele akte van voordracht als vermeld in artikel 43, §3 DLB.

Artikel 102 (123, §3 DLB)

Dit artikel vervangt de derde paragraaf van artikel 123 DLB dat de procedure bevat voor de akte van opvolging en voordracht voor de districtsburgemeester. Deze wijziging hangt samen met het voornemen van de decreetgever om de Vlaamse Regering het model van alle akten van voordracht en opvolging te laten vaststellen en deze modellen verplicht te laten gebruiken. Voor een toelichting van deze wijzigingen wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 89 en artikel 93 van dit ontwerp van decreet (art. 7 en 58 DLB).

Het vijftiende lid regelt de doorvertaling van het bezorgen van de akte van opvolging in het geval van de oprichting van een nieuw district. In deze situatie is er namelijk nog geen districtssecretaris die de akte in ontvangst kan nemen. Om die reden wordt bepaald dat de akte van opvolging moet worden bezorgd aan de algemeen directeur van de gemeente. De algemeen directeur zal dan een afschrift bezorgen aan de burgemeester en zal na de eedaflegging van de verkozen districtsraadsliden de akte van opvolging bezorgen aan de voorzitter van de districtsraad.

Artikel 103 (151 DLB)

Deze wijziging hangt samen met de wijziging van artikel 122 DLB (art. 101 van dit ontwerp van decreet) en zorgt voor een correcte verwijzing naar de van toepassing zijnde leden uit artikel 122 DLB.

Artikel 104 (352 DLB)

Met dit artikel worden de verwijzing in artikel 352, tweede lid, 4° DLB naar artikel 68 LPKD aangepast aan de wijziging van dat artikel in dit ontwerp van decreet (zie artikel 29 van dit ontwerp van decreet).

Tevens wordt in het tweede lid een punt 5°/1 ingevoegd dat bepaalt dat de voorzitter van het gezamenlijk gemeentelijk hoofdbureau een exemplaar van de voordrachtsakte van een lijst waarvan de kandidaten hebben vermeld dat de verkozenen in twee fracties zullen zetelen, bezorgt aan de algemeen directeur-coördinator in plaats van aan de algemeen directeur, zodat deze procedure overeenkomt met de procedure die ingevoerd is door het decreet van 16 juli 2021 wat betreft versterking van de lokale democratie (zie ook artikel 105 van dit ontwerp van decreet).

Ook de verwijzing in het tweede lid, 9°, naar artikel 191, §4 LPKD wordt aangepast aan de wijziging van dat artikel in dit ontwerp van decreet (zie artikel 67 van dit ontwerp van decreet).

Tenslotte wordt een derde lid ingevoegd waarin de artikelen van het LPKD en van het DKD opgesomd worden die gelijktijdig van toepassing zijn op het gezamenlijk gemeentelijk hoofdbureau, in het geval van een samenvoeging van gemeenten waarbij in de ene gemeente gestemd wordt met een digitaal stelsysteem en in de andere niet.

Artikel 105 (353, §5 DLB)

De bepaling in artikel 353, §5 DLB over de fractievorming is overbodig geworden, want de lijstindieners moeten nu geen afschrift van de 'akte van fractievorming' meer bezorgen aan de algemeen directeur. Dat is vervangen door een nieuwe bepaling in artikel 92, laatste lid, van het LPKD, die werd ingevoegd met het decreet van 16 juli 2021 wat betreft versterking van de lokale democratie (zie ook artikel 104 van dit ontwerp van decreet).

Artikel 106 (354 DLB)

Dit artikel wijzigt artikel 354 DLB en zorgt voor een correcte doorvertaling van het van toepassing zijnde artikel voor de installatie van een nieuw district. Artikel 98 van dit ontwerp van decreet heft het tweede lid van artikel 119 DLB op. Artikel 99 van dit ontwerp van decreet heeft een nieuw artikel 119/1 ingevoegd dat de bepalingen bevat voor de installatie van een nieuw district. Dit artikel 119/1 wordt van toepassing verklaard.

Artikel 107 (354/1 DLB)

Dit artikel wijzigt artikel 354/1 DLB, zoals ingevoegd bij decreet van 16 juli 2021, dat de procedure bevat voor de aanduiding van een burgemeester in een fusiegemeente. Voor een toelichting van deze wijzigingen wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 89 en 93 van dit ontwerp van decreet (art. 7 en 58 DLB), met dien verstande dat er andere ontvankelijkheidsvoorwaarden gelden voor de akte van opvolging in een fusiegemeente.

Artikel 108 (524/1 DLB)

Dit artikel wijzigt de eerste paragraaf van artikel 524/1 DLB dat de procedure bevat voor de voordracht van een burgemeester in de randgemeenten. Deze wijziging hangt samen met het voornemen van de decreetgever om de Vlaamse Regering het model van alle akten van voordracht te laten vaststellen en deze modellen verplicht te laten gebruiken. Voor een toelichting wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 89 van dit voorontwerp van decreet (art. 7 DLB).

Artikel 109 (524/2 DLB)

Dit artikel wijzigt artikel 524/2 DLB en hangt samen met de wijziging van artikel 524/1 DLB (art. 108 van dit ontwerp van decreet). Deze wijziging zorgt voor een correcte verwijzing naar de van toepassing zijnde leden uit artikel 524/1 DLB.

Hoofdstuk 5. Inwerkingtreding

Artikel 110

Alle artikelen van dit ontwerp van decreet treden in werking op 1 januari 2024, met uitzondering van de artikelen, vermeld in het tweede en derde lid van dit artikel 109, dat die artikelen in werking stelt respectievelijk op 13 oktober 2024 (tweede lid van dit artikel) en 1 december 2024 (derde lid van dit artikel).

De artikelen vermeld in het tweede lid van dit artikel, moeten met het oog op de algehele vernieuwing van de bestuursorganen in december 2024 na de verkiezing in werking treden op de dag van de gemeenteraadsverkiezingen, georganiseerd op 13 oktober 2024.

De artikelen vermeld in het derde lid van dit artikel, moeten in werking treden voordat de installatievergadering plaatsvindt, dit is op een van de eerste vijf werkdagen van december.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken,
Inburgering en Gelijke Kansen,

Bart SOMERS